

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Januar 1978

1

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TLF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Tlf. 05 - 65 12 11

Paludans Planteskole A/S

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnsplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter.

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

Beskyt planterne
mod vildt og mus

Beskyt bevoksningerne
mod rodfordærver

DIANA SKOVTJÆRE

4840 Nr. Alslev - Tlf. (03) 83 44 96

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde . Telefon (09) 32 15 15

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og
elmekævler

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Kristtornplanter

Guldmedalje og ærespræmie 1975.
Udvalgt fra hårdføre modertræer
med høj bærydelse.
Forlang vor pjece om dyrkning af
kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
5400 Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

Vore skoverfarne vognmænd udfører
med kranudstyrede lastvogne og laste-
evne 20-25 tons kørsel af:

RÅTRÆ i alle dimensioner
PYNTEGRØNT
TØMMER/TRÆLAST m.v.
i ind- og udland

**RØNNEDE
LAST**

Industrivej 14, 4683 Rønnede
telefon 03 . 71 15 25

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m.v.

Forstplanteskolen, Verringe

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

ASKETRÆ

SKOVHASTRUP TRÆINDUSTRI ApS

4330 HVALSØ . TLF. (03) 40 80 33

Køber af alt asketræ i store og små dimensioner. (Småkævler med diameter ned til 25 cm har altid interesse).

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovplanter

*i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.*

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

John Rolskov's Planteskole I/S

Sønder-Vissing, 8740 Brædstrup
Telefon (05) 75 40 53

SKOVPLANTER

i gode provenienser,
samt planter
til rekreative formål m.v.

Prisliste tilsendes efter ønske.

Skovplantekulturerne står under
Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter.

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

RÆVESKIND

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i januar, marts og april.

Sidste indlevering til martsauktionen den 1. marts.

Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år.

1. ræve ca. 250-350 kr.

IFA-PELS ApS

Ejby Industrivej 28
2600 Glostrup
Telefon (02) 96 48 22

A/S Grindsted Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til master

Grindsted tlf. (05) 32 08 55*

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

**Er der
problemer
med**

**OPRENSNING AF
GRØFTER OG VANDLØB**

kan vi tilbyde os med special-
maskine, der for at udføre
arbejdet kun kræver lidt plads;
den er også velegnet i blødt
terræn.

Vi påtager os arbejde såvel på
Øerne som i Jylland.

Nærmere oplysninger kan uden
forbindende indhentes hos

Brdr. Svanebjerg

Leestrup - 4733 Tappernøje
Tlf. (03) 82 53 77 & 82 54 25

Mandskabsvogne

udført efter godkendte tegninger
af Direktoratet for statsskovbruget,
Det danske Hedeselskab samt
Skovbrugets Arbejdsgiverforening.

AILER HØRMANN ApS

Ballebygade 10-18,
8600 Silkeborg,
telefon 06 · 85 51 78

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

PINDSTRUP - 8550 RYOMGAARD
(06) 39 61 00

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. (03) 29 40 09

ER KØBER TIL BØGE- OG
ASKEKÆVLER SAMT
NÅLETRÆ, GRAN OG LÆRK

**Tænk venligt
på Deres
medarbejderes
sikkerhed og
velbefindende
i kulden ...**

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86 91 00

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN
eller REFLEKS OLIEKOMFUR
– vi har modeller, der passer til enhver
skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. (09) 67 12 68

SKOVPLANTER . LÆPLANTER

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter. Plantekatalog udsendes gerne på forlangende.

**SKÆRBÆK
PLANTESKOLE**

6780
SKÆRBÆK
TLF.
04/75 12 50

Til Nordisk Sav- & Finerværk A/S
i Gadstrup er vi køber til

**Bøgekøevler i klasserne
A, B og C.**

DALHOFF LARSEN & HORNE MAN A/S

4621 Gadstrup
Råtræindkøb - telf. (03) 39 02 66

Henning Petersen privat:
(03) 78 62 82

Importør:

Fa. R. KEJLSTRUP

7362 Hampen . Tlf. 05 · 77 51 16

JOBU kædesave, skov-
spil, sikkerhedsudstyr,
reservedele.

IMPORT
SALG · SERVICE

SANDVIK traktorspil,
med eller uden radio-
manøvrering. Det mest
udbredte og afprøvede
skovspil på det danske
marked.

Leveres gerne gennem
den sædvanlige ma-
skineleverandør.

DANSK SKOVKONTOR A/S

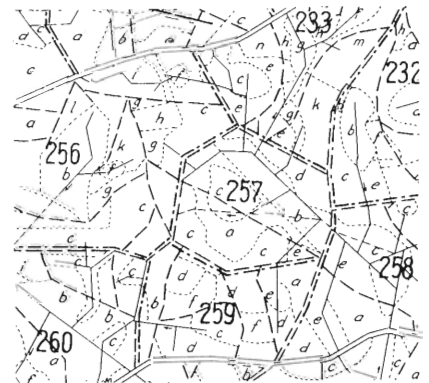
TRETORN TIMBER

Sikkerhedsgummistøvler

1. Benbeskyttelse af kraftigt nylon.
2. Stålnæse.
3. Isoleret med svampgummi i tånæsen.
4. Indbygget støtte for svangen og halv indersål af træ giver ekstra støtte til foden.
5. Skridsikker sål - kan monteres med 8x9 mm pigge til bildæk.

Tlf. (03) 80 01 10 - Postbox 1 - 4700 Næstved

Driftsplanlægning

Nytegning og revision

af skov- og godskort

Opmåling af stående vedmasse

Kalkulation af tilvækst og hugst

DANSK SKOVFORENING

01 - 12 21 66

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn

Skovadministration

Planlægning

Vurdering

Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup

Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup

Tlf. (02) 96 10 69

**Kan det svare sig at
betale 1 øre mere pr. træ,
når du sprøjter mod ukrudt
i en pyntegrøntkultur?**

Send kuponen og få svaret.

Holtox 50 er et relativt nyt middel mod ukrudt i skovkulturer. Vi introducerede det sidste år, og de praktiske erfaringer har været lige så gode, som forsøgsresultaterne lovede. Holtox 50 er lidt dyrere end f.eks. Atrazin. Til gengæld er det på samme tid både skånsomt og så effektivt, at merudgiften bliver en gevinst i den sidste ende.

Vi har udgivet en brochure, som fortæller, hvordan Holtox 50 virker, hvor den virker, hvilken dosering du skal bruge, osv. Brochuren er din, hvis du sender kuponen eller ringer til os. Det er tlf.nr. (01) 125340 lok. 2110/2156.

Firma: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr./By: _____

Sendes til A/S Dansk Shell, Kemikalieafdelingen.
Kampmannsgade 2, 1602 København V.

Personalialia:

Fhv. kgl. skovrider *Povl Palle Jessen*, Åbenrå statsskovdistrikt, er afgang ved døden i en alder af 82 år.

Greve, kammerherre, hofjægermester *Fr. Brockenhuus-Schack* er afgang ved døden i en alder af 95 år. Greven var i årene 1924-63 ejer af Giesegårds gods og var i en årrække medlem af Carlsen-Langes Legatstiftelses direktion.

Hofjægermester, dr. agro. *Michael Schaffalitzky de Muckadell* til Brobygård og Gelskov m.m. er pr. 1. januar 1978 udnævnt til kammerherre.

Godsejer, orlogskaptajn *Lennart von Lowzow*, til Løvenholt, er pr. 1. januar 1978 udnævnt til hofjægermester.

Forstfuldmægtig i Miljøministeriet, *Johannes Skov*, er udnævnt til skovrider/overklitfoged i Miljøministeriet fra d. 1. januar 1978 at regne. Johannes Skov er tiltrådt som chef for det nyoprettede Hanherred distrikt.

Forstander ved Statens Forstlige Forsøgsvæsen, dr. agro. *Erik Holmsgaard*, er valgt til formand for Danmarks Jordbrugsvidenskabelige Kandidatforbund.

Forstkandidat *Søren Jacobsen* har pr. 1. januar tiltrådt en stilling som godsfuldmægtig på Overgård hos godsejer *Flemming Juncker*. Søren Jacobsen kommer fra en stilling som fuldmægtig i Danmarks Jordbrugsvidenskabelige Kandidatforbund.

Prisfald på tømmer i Sverige

Priserne på samtlige tømmerstørrelser til savværkerne i det sydlige Sverige falder med 5 % den 1. marts 1978. Dette råtræprisfald sker efter forhandlinger mellem skovejersorganisationerne Södra Skogsägarna og Skåneskog på den ene side og savværkerne organisation SABI på den anden. Prisfaldet gælder kun for træ leveret ved bilfast vej, men man regner med, at det vil påvirke priserne på rodposter i nedadgående retning.

mh

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 9001964

Redaktionsudvalg:

Hofjærgermester
I. Estrup
(formand)
Statsskovrider
Steffen Jørgensen
Lektor, lic.agro.
Finn Helles
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:

Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:

Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:

Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1978
kr. 108,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening modtager et ekspl. af Skoven og Dansk Skovforenings Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's febr. nummer må indsendes inden 5. febr.

Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

Forsiden:

Januar sol.

Foto:
Jesper Agger-Nielsen

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

JANUAR 1978

Som formand for Dansk Skovforening mødte jeg til kuren på Christiansborg den 5. januar og udtrykte overfor

HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

medlemmernes allerunderdanigste ønsker om et godt nytår.

Hendes Majestæt pålagde mig at bringe medlemmerne sin tak og hilsen med ønsket om alt godt i det nye år.

Iakob Estrup.

Nyt år

Af Iakob Estrup, Dansk Skovforening.

I 1977 blev skovejerne virkelig velhavende.

16. alm. vurdering indebar store stigninger i ejendomsværdierne. Stigningerne var baseret på den bedring i skovenes indtjeningsforhold, som fandt sted umiddelbart efter 15. alm. vurdering i 1973. Dersom vore produktpriser blot ville stige, da havde skovenes situation været gunstig; men således skulle det ikke gå. Skovindustrien og dermed skovene kunne naturligvis ikke i det lange løb undgå den generelle konjunkturafmatning.

Afsætningsmulighederne på de traditionelle eksportmarkeder forringedes mærkbart, og på hjemmemarkedet forstærkedes konkurrencen med de importerede varer kraftigt.

For spånpladers vedkommende kunne man i 1977 tale om direkte dumpingsalg fra Sverige med deraf følgende besværligheder for vor hjemlige spånpladeindustri. For bygningstømmeret var udviklingen i 1977 vel knap så ubehagelig, men for nåletræsavværkerne blev afsætningsmulighederne for affaldet, flisen, stærkt forringet.

Her i de første dag af 1978 må skovene derfor konstatere faldende priser for næsten alle nåletræeffekter, og udsigterne for den nærmeste kommende tid er ikke opmuntrende.

For løvtræets vedkommende har udviklingen været noget roligere, særlig for de bedre kvaliteter. Løvtræsavværkerne har gennemlevet en periode med en meget anstrengt økonomi, og de

nogenlunde stabile priser på skovenes udbud af løvtræ må nok delvis ses som et resultat af manglende balance mellem den stedfundne hugst og savværkernes kapacitet.

Trods de for visse effektgrupper meget reducerede dækningsbidrag må det være rigtigt, at skovene sørger for nødvendige råtræleverancer til vor hjemlige industri, så vi ikke ved utilstrækkelige leverancer bidrager til at øge industriens i forvejen store vanskeligheder.

På grund af de gunstigere regler for beregning af „kapitalvindingsskat“, som har været gældende en del af 1977, har antallet af ejendomsoverdragelser i den sidste del af året været stort. Skovforeningen byder disse nye ejere velkomne i vore rækker og håber, at foreningen ved sit virke vil kunne bidrage til at mildne de noget barske forhold, der hersker i vort erhverv for tiden. Nye ejere er jo sædvanligvis økonomisk hårdt belastede, som følge af de store kapitalkrav i forbindelse med et ejerskifte. Trods de i 1977 lempede regler er et ejerskifte en overordentlig tungtvejende økonomisk disposition.

I 1978 vil vi sandsynligvis se en revision af naturfredningsloven og af landbrugsloven passere gennem folketinget.

Naturfredningsloven berører direkte både skov- og landbrugsbedrifter. Det foreliggende ændringsforslag indebærer en nedlæggelse af fredningsplanudvalgene, hvilket, set med ejerens øjne, må beklages. Reglerne for publi-

TRÆBANKEN

Hostrupvænge 5 A - 4700 Næstved - (03) 72 32 10

I 1977 løste Træbanken og 46 skovdistrikter i fællesskab små og store råtræ-problemer. Jeg takker for tilliden og ønsker alle et godt 1978.

Med venlig hilsen

J. Pallisgaard.

Motorsaven for blandet skovning

Jonsereds 66E er stor og stærk nok for tung fældning, samtidig er den let og smidig for effektiv afkvistning. En effektiv afvibrering og lyd-dæmpning bidrager til at gøre saven skånsom for brugeren. Jonsereds 66E - den robuste altnuglissav.

Jonsereds

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, (08) 13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, Tørningvej 10, 6500 Vojens (04) 57 72 56. Andreas Petersen, Hollufsgårdsvej 10, 5793 Højby, Fyn, (09) 95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge, 4891 Toreby L., (03) 86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fakse, (03) 71 34 65. Holger Møller, Frederiksberg, 4180 Sorø, (03) 63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing S., (03) 41 10 86. ISEKI Jylland A/S, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, (05) 82 58 88. Jørgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, (07) 47 23 55. Sven Low, »Bækken«, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby, Bornholm, (03) 97 46 43. Nordsjællands Motorsavservice, Roskildevej 163, 3400 Hillerød, (03) 26 51 51. Søren G. Nielsen, Siem, Tern-drup, (08) 33 51 93. Viggo Gravens, Skræ, (06) 88 04 13. Jens Peter Rohde, Hammel, (06) 96 10 69. Poul Bøjstrup, Ryomgård, (06) 39 41 77. Niels Kirk, Ølgod, (05) 24 41 28.

kums adgang vil på visse punkter blive skærpet. Alt i alt vil en vedtagelse næppe indebære de store forandringer for vore ejendomme.

Anderledes stiller det sig med forslaget til ændring af landbrugsloven. Ændringsforslaget berører direkte alle landbrugsejendomme, og da de fleste skove er meget intimt knyttet til landbrug, vil ændringsforslaget herved få betydning også for skovene. Forslaget indeholder så rigoristiske bestemmelser for ejendomsoverdragelse og for samdrift af ejendomme, at en gennemførelse vil få helt uoverskuelige, ubehagelige konsekvenser for et stort antal af særlig de større ejendomme. Måtte vore politikere dog forstå, at den for samfundet billigste og bedste måde at bevare de store, smukke og kulturelt værdifulde godsmiljøer er at levne ejerne økonomisk mulighed for at drive deres bedrifter og for at lade dem gå videre til en ny generation, uden at dette skal koste udnyttelsen af de aller sidste kapitalreserver.

Abonnement på SKOVEN 1978

Prisen for et abonnement på SKOVEN er i år sat til 108,- kr. incl. moms.

Der vil som i de sidste år blive udsendt indbetalingskort til alle bladets abonnenter. Dette vil finde sted i løbet af februar.

Vi beder vore abonnenter benytte disse girokort og henstiller, at indbetalingen foretages snarligt efter modtagelsen af indbetalingskortet.

I den forbindelse skal det understreges, at medlemmer af Dansk Skovforening vederlagsfrit modtager et abonnement på såvel SKOVEN som DST.

Årsabonnement for DST er 82,- kr. incl. moms.

I den forbindelse skal det oplyses, at personligt medlemsskab af Dansk Skovforening for 1978 koster 210,- kr. d.v.s. kun 20,- kr. mere end abonnementet på de 2 tidsskrifter.

For medlemsdistrikter, der ønsker flere eksemplarer af SKOVEN til distriktets funktionærer og arbejdere, findes en rabatordning. Prisen for disse særlige abonnementer er 88,- kr.

Distrikter, der allerede er tilsluttet rabatordningen, har modtaget særskilt faktura. Andre interesserede bedes kontakte Dansk Skovforenings sekretariat.

mh

TILSKUD

Til produktions-, beskæftigelses- og miljøfremmende foranstaltninger på private skovejendomme.

Der er indtil udgangen af 1980 stillet 24 mio. kr. til rådighed som statstilskud til private småskovbrug.

Hvem kan få tilskud?

Tilskud ydes til private ejere af skovejendomme, hvis samlede skovbevoksede areal ikke overstiger 50 ha.

Stat, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser kan IKKE få tilskud.

Hvor stort er tilskuddet?

Tilskuddet udgør indtil 100 % af lønudgifter til arbejdere og arbejdsledere, der udelukkende er antaget til udførelse af tilskudsarbejdet. Desuden kan udgifter til sagkyndig arbejdsledelse gennem en småskovforening eller Hedeselskabet medtages med 15 % af de tilskudsberettede udgifter.

Tilskud, der vil udgøre mindre end 2.000 kr., udbetales ikke.

Hvad kan man få tilskud til?

- Udhugning og pleje af løvtræbevoksninger op til ca. 35 års alder, samt udhugning og pleje af nåletræbevoksninger til og med 2. udhugning.

- Udsiftning af bjergfyrbbevoksninger, stævningskov o.l. med højt producerende træarter.
- Etablering af løvskovbælter, f. eks. af hensyn til stormfalds- og brandfare eller af miljømæssige hensyn.
- Anlæg af skovveje og læggepladser.
- Gravning og oprensning af grøfter.
- Foranstaltninger i forbindelse med hugst og eventuel gentilplantning på grund af tørkeskader på nåletræbevoksninger.
- Andre foranstaltninger tjenlige til fremme af produktion og miljø.
- Tilskud ydes også til fællesprojekter som f. eks. vejanlæg og grøftarbejde i parcelskove.

Der ydes IKKE tilskud til:

- Maskin- og traktorleje.
- Materialer, såsom vejmaterialer, planter m. m.
- Ansøgers egen arbejdskraft.
- Foranstaltninger, som skovejeren overfor offentlig myndighed er forpligtet til at udføre.
- Foranstaltninger, der opnår støtte i henhold til anden støtteordning.

Hvor skal man ansøge om tilskud?

Ansøgningskema rekvireres hos Statens Jordlovsudvalg, Sct. Annæ Plads 19, 1250 København K, telf. (01) 15 61 31.

Arbejdet må ikke påbegyndes før Statens Jordlovsudvalg har givet forhåndstilsagn om tilskud, og skal være afsluttet senest 12. måneder efter tilsagnets meddelelse.

Ansøgning indeholdende overslag og beskrivelse indsendes til Statens Jordlovsudvalg.

Ansøgningskemaer kan først udleveres fra mandag den 20. februar 1978.

HUSK: Arbejdet må ikke påbegyndes, før Statens Jordlovsudvalg har givet forhåndstilsagn.

LANDBRUGSMINISTERIET.

Ny takt i dansen omkring Guldkalven?

Af FINN HELLES, Skovbrugsinstituttet.

Hvis denne lille artikel var illustreret med et billede af juletræer på det servitutbehæftede areal under højspændingsledninger, ville motivet være tri-vielt og billedet næppe særlig kønt. Men netop et sådant billede findes på forsiden af et temanummer om pyntegrønt og juletræer af det vesttyske *Allgemeine Forst Zeitschrift*.

Og dette billede kan blive et symbol på en ny tid for dansk pyntegrøntproduktion.

Danmarks nettoeksportværdi af pyntegrønt og juletræer er steget stærkt i de seneste år. Vesttyskland er den dominerende importør med en andel på 75-80 %, se figur 1. Også bl.a. Belgien, Frankrig og Østrig optræder på det vesttyske pyntegrøntmarked, men at dømme efter temanummeret er det navnlig importen fra Danmark, som vesttyske forstkredse har set sig ærgerlige på.

Hvem har ikke undret sig over, at det varede så længe? „Skønt der er et temmelig sikkert marked for juletræer og pyntegrønt, og skønt forbrugerne hellere vil have friske træer fra de hjemlige skove end de hidtil så rigeligt importerede træer, udvises der stadig på mange distrikter en fornem tilbageholdenhed over for denne biproduktion, der kunne afkaste så mange DM” (s. 1131). De danske varer sælges under sloganet „Qualität kommt aus Dänemark”. Temanummeret viser, at stærke kræfter arbejder på at tage den danske udfordring op.

Underskud skal vendes

Hvad er grunden til, at tysk skovbrug pludselig synes at få øjnene op for de indtjeningsmuligheder, der ligger i pyntegrøntproduktion? For de hessiske statsskoves vedkommende er svaret klart: siden 1966 har statsskovbruget kørt med underskud, og derfor må enhver mulighed for at forbedre økonomien udnyttes. Såvel i Hessen som i Nordrhein-Westfalen er de lokale skoves markedsandel lille - og udsigterne for en storstilet produktion vurderes som meget gunstige.

2 mill. træer importeres

Forbruget af pyntegrønt i Vesttyskland som helhed er ukendt. Derimod

er der et vist kendskab til juletræmarkedet: det årlige forbrug er ca. 16 mill. træer, hvoraf mindst 2 mill. importeres. Der er en stigende præferencer for Abiesarter, men rødgran dominerer markedet (ca. 80 %).

Man kan ikke selv

En række forhold står i vejen for en øjeblikkelig og effektiv forøgelse af den vesttyske produktion, bl. a.:

1. Manglen på viden om markedet føles som en stor belastning. En organisation, *Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft*, står foran at udføre en omfattende markedsanalyse.

2. Nødvendigheden af egentlig markedspleje er ikke alment erkendt.

3. De enorme efterkrigstilplantninger foregik med kort planteafstand og gav derfor mange juletræer. Nu er disse bevoksninger blevet for gamle til juletræproduktion, og de nyere kulturer er anlagt med så stor planteafstand, at de ikke egner sig dertil. Så i de kom-

mende år bliver juletræer knappe og dyre.

4. Systematisk anlagte pyntegrøntbevoksninger er sjældne - de findes slet ikke i Nordrhein-Westfalen. Pyntegrøntet klippes altså som biprodukt i vedproduktionsbevoksninger.

5. Bortset fra Nordrhein-Westfalen og Schleswig-Holsten (delvis Rheinland) er der ingen generelle sorteringsregler på forbundsplan.

6. Kendskabet til arbejdsmetoder er mangelfuldt, men dette felt analyseres dog flere steder, f. eks. i Rheinland.

7. Hovedproblemet er imidlertid, at samarbejdet mellem producenterne er for dårligt. Der finder et vist samarbejde sted, f. eks. i *Erzeugergemeinschaft Waldgrün-Rheinland*, men der er behov for en landsomfattende producentorganisation. Den kan næppe etableres straks, men må opstå gradvis ved sammenslutning af regionale organisationer.

Udfordringen „Kvalitet kommer fra Danmark” fortjener et svar, som imidlertid kun kan gives, når de tyske skovejere er overbevist om det nødvendige og det økonomisk rigtige i at producere pyntegrønt ...

Tidspunktet for en aktiv indsats på pyntegrøntmarkedet er overordentlig gunstigt, idet behovet for kvalitetsvarer stiger støt, og fordi hullet i juletræproduktionen bliver stadig større. Svaret på den danske udfordring lyder derfor: „Skovejere, organiser jer til opbygning af et forbundstysk pyntegrøntmarked til vore skovejendommers vel”. (s. 1142).

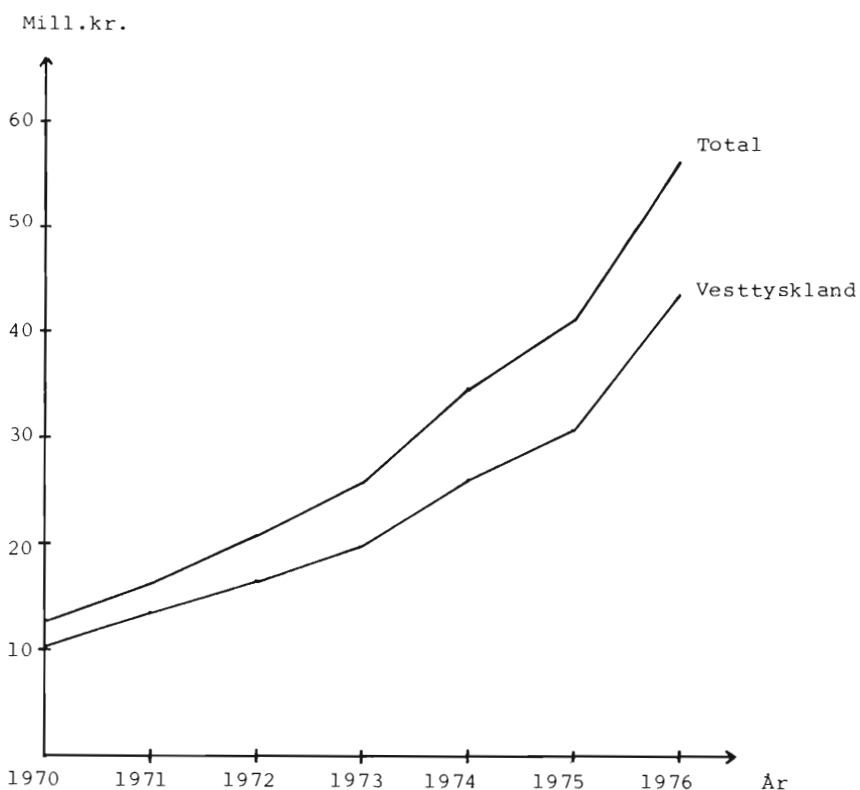

Fig. 1. Udviklingen i Danmarks nettoexportværdi af pyntegrønt og juletræer 1970-76. Løb. kr.

Skriften på væggen

Danske skovejere bør se skriften på væggen. Vel er vesttyskerne langt bagud for os på pyntegrøntproduktionens område: Der er endnu en udbredt aversion mod at beskæftige sig med dette „biprodukt”. Der er begrænset erfaring m.h.t. anlæggelse og drift af pyntegrøntbevoksninger. Og afsætningen foregår stort set spredt og uorganiseret.

Men vesttyske skovejere har økonomiske vanskeligheder, og de nævnte hindringer for en storstilet produktion vil utvivlsomt blive fjernet i løbet af få år. Hvis Danmark skal gøre sig håb om fremover at kunne afsætte store mængder juletræer og pyntegrønt på det vesttyske marked, må der gøres en energisk indsats straks, en indsats som først og fremmest må ligge på det organisatoriske plan. Nærmere bestemt må Danske Skoves Handelsudvalg søge at opnå en stilling som effektiv producentorganisation - det er ikke nok at aftale vejledende priser med Foreningen af Pyntegrøntgrossister. Som kilder til inspiration skal nævnes:

1. *Erzeugergemeinschaft Waldgrün-Rheinland* afhenter sorteret pyntegrønt og juletræer hos medlemmerne og sørger for salget til såvel grossister som detailhandlere.

2. I Hessen udgiver det nævnte *Centrale Marketinggesellschaft* m. fl. et „informationsblad”, som bl.a. sendes til gartnere, og hvoraf f. eks. fremgår, hvilke nåletræarter der kan købes i statsskovene, og hvordan kontakt lettest etableres.

3. I Hessen overvejes det, om det ikke er skovpolitisk rigtigst at overlade pyntegrøntproduktionen til privatskovene, især småskovene, bl. a. ved at stimulere tilplantning af landbrugsjord.

Dansen omkring Guldkalven behøver ikke at holde op - man skal blot lære at danse i en ny takt.

De vigtigste artikler i temanummeret:

Allgemeine Forst Zeitschrift 32 (1977) 46:

BODE, N.: Praxisbeispiele für Schmuckreisig-Gewinnung, Weihnachtsbaumnutzung in Selbstwerbung, Koniferen-Anzucht und Nutzung auf Stromleitungs-Trassen. (s. 1148-50).

FREUDENSTEIN, J.: Grüne Nebennutzungen im Forstamt Königstein. Praktische Erfahrungen, betriebswirtschaftliche Beurteilung und Folgerungen. (s. 1145-47).

HARTVIG, V.: Der gegenwärtige Weihnachtsbaum- und Schnittgrünmarkt und die Möglichkeiten der Einnahmenssteigerung bei diesen Nutzungen aus der Sicht der Landesforstverwaltung Hessen. (s. 1136-38).

MÖHRER, G.: Die Praxis der Schmuckgrünwerbung und -sortierung. (s. 1143-44).

RAU, R.: Erfahrungen beim Absatz von Waldgrün und Weihnachtsbäumen. (s. 1139-42).

WINKLHOFER, G.: Was bringt eine zusätzliche Christbaumerzeugung im weiteständig begründeten Forstkulturen? (s. 1153-54).

Vedex

Likvidationen af Vedex i Næstved er nu endeligt afsluttet. Det skete på en generalforsamling den 20. december i fjor. Selskabet gav en dividende på 39%. En del af dividenden var tidligere udbetalt. Årsagen til, at afslutningen af likvidationen har trukket så længe ud, har hovedsageligt været afklaringen af nogle patentrettigheder.

mh

AST FLISHUGGER

BILLIG OG ROBUST

FISKERIHAVNSGADE 5
2450 KØBENHAVN SV
TLF. (01) 15 24 70

Forstmand / Savværksmand

Til ledelse af et skovdistrikt på ca. 400 ha (halvtids) samt eventuelt til foreståelse af driften på savværk og imprægneringsanstalt søges en forstkandidat eller skovtekniker med den fornødne erfaring indenfor såvel praktisk skovbrug samt savværksdrift.

Henvendelse til:

ORMSTRUP GODS

8850 BJERRINGBRO

Telefon (06) 68 21 96 eller (06) 68 19 19

DANUSER jordbor

Hvor der skal foretages indhegning af skove - nyplantninger - marker - parker - plantning af træer og buske - rejsning af master og meget mere - udføres boring af huller hurtigt og mest økonomisk med de verdenskendte DANUSER jordbor.

De enkelte bor er med udskiftelige hærdede boreskær og med udskiftelige bore-spidsere af smedet og hærdet stål.

● PASSER TIL ENHVER
TRAKTOR MED
TREPUNKTSOPHÆNG

● OVERALT

AARUP - FYN

TELF. (09) 43 13 03

Trykluftdrevet værktøj til pyntegrøntklipping

Fig. 2. Liftmonteret kompressor med automatisk slangerulle (Stenhøj).

I løbet af de sidste år har flere skovdistrikter købt pneumatiske sakse til klipping af pyntegrønt. Disse udstyr er anskaffet for at lette skovarbejdernes klippearbejde, og i håb om at øge klippepræstationerne. Denne artikel beskriver de forskellige dele af et sådant klippeudstyr og desuden omtales en afprøvning, Skovteknisk Institut har haft lejlighed til at foretage af tre fabrikater.

Af PAUL CHRISTENSEN, Skovteknisk Institut.

Kompressor

Kompressorer fås enten traktormonterede eller transportable med små hjul under. Der bør kun anskaffes liftophængt kompressor, hvis distriktet råder over en lille traktor, der har lav timepris (f.eks. en gammel, grå Ferguson). Kompressoren drives af traktorens kraftudtag, og det er normalt tilstrækkeligt, at traktoren går i tomgang. Den traktormonterede kompressor er meget hurtig og bekvem at flytte.

Den transportable kompressor fås enten med ét hjul og to håndtag (som en trillebør) eller med 2 hjul og ét håndtag (som trækvogn). Denne type drives af en påmonteret 4-takts benzinator. En sådan kompressor kan komme frem overalt i bevoksningerne, men den kan være tung at trække gennem græs og over forhindringer.

Fig. 1. Transportabel kompressor med benzinator (FF).

Kompressoren bør være forsynet med mindst 3 koblinger for luftudtag. Desuden bør den have en vandudskiller, der forhindrer kondensvand i at blive ført med luften gennem slangen ud til saksen. En reduktionsventil på kompressoren lige før koblingerne sikrer et konstant lufttryk ved saksen. På kompressoren bør også være anbragt en olieforstøver, der blander en særlig olie i luftstrømmen. Olien dels smører saksen og dels forhindrer isdannelse i saksens ventiler.

Det tryk, kompressoren yder, må ikke være under 10 atm., og det bør snarere være oppe på 12-15 atm. for at sikre tilstrækkeligt tryk ved saksen. Kapaciteten skal være på mindst 150 ltr. luft pr. minut, for at anlægget skal kunne føde 2-3 sakse.

Vil man benytte en luftdrevet kædesav, skal kapaciteten være mindst 600 l/min.

Det er skånsomt for motoren, hvis kompressoren er forsynet med halvautomatik, d.v.s. den har ventilløftere, der, når det ønskede tryk er nået, forhindrer kompressorstemplerne i at komprimere luften. Herved går motoren let og ubesværet i tomgang. Når trykket falder til en forud bestemt størrelse begynder kompressoren igen at komprimere luften. Alternativet til dette udstyr er, at overtrykket hele tiden lukkes ud af sikkerhedsventilen. Herved vil motoren konstant være maksimalt belastet, hvilket forkorter levetiden en del.

Slangerulle

Flere kompressorer kan forsynes med en aut. slangerulle, som kan rumme 40-50 m tynd tryksslange. Under udtrækning af slangen kan man fastlåse den i enhver afstand fra kompressoren. Når slangen skal kortes op, skal man blot rykke igen (som ved et rullegardin), og slangerullen trækker så selv slangen ind.

En sådan slangerulle kan lette arbejdet væsentligt, og den kan let monteres på enhver kompressor ved påsejning af en holder. Kompressoren bør imidlertid kunne yde mindst 15 atm., da tryktabet i så tynde slanger er ret stort.

Tryksslange

Den almindeligst anvendte slange er en 13 mm armeret slange på ca. 25 m. Denne slange er ret tung og besværlig at bakke rundt med, specielt hvis man skal klatre på stiger eller i grene for at klippe.

De nye meget tynde slanger er kun 6 mm i diameter, og de er lette og bløde at arbejde med, også ved temperaturer omkring frysepunktet. Tryktabet ved passage af disse tynde slanger er større end ved de tykkere slanger, så der skal benyttes en større kompressor med højere tryk for at sikre samme klippetryk.

Sakse

Tryklufteksene fås som håndsakse i flere størrelser, der kan klippe grene af forskellig tykkelse. Ved nogle fabrikater kan håndsaksene sættes på stænger af forskellig længde, og de kan således anvendes som stangsakse.

Saksen bør være forsynet med lynkobling, så den let kan adskilles fra slangen. Det er vigtigt, at tilspændingsmøtrikken ved kæberne er sikret mod at løsne sig.

Saksenes stempel bør være så tyndt som muligt, så saksens håndtag bliver tyndt og behageligt at holde om.

Nogle sakse er forsynet med en sikring, der kan fastlåse betjeningsgrebet, og saksen kan således ikke utilsigtet lukke sammen.

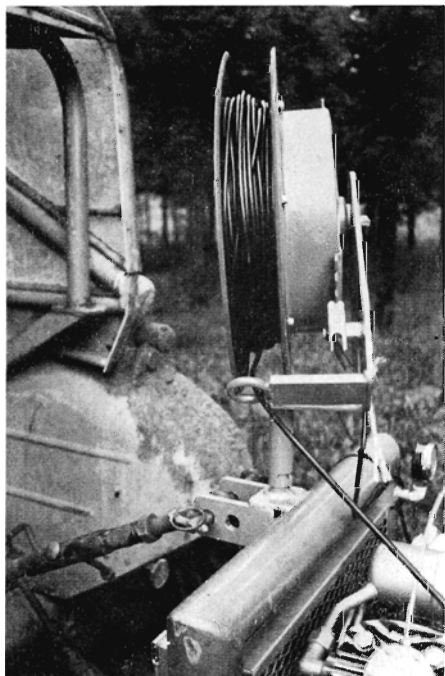

Fig. 3. Automatisk slangerulle med 6 mm tryksslange (KL 40).

Save

Til nedskæring af meget tykke grene (op til 16 cm/diameter) kan fås trykluftdrevne kædesave på stænger. Luftbehovet hertil er omkring 600 l luft/min. fra kompressoren.

Afprøvning af sakse

I december 1977 havde Skovteknisk Institut lejlighed til på Beldringe-Lekkende skovdistrikt at foretage en afprøvning af forskellige sakse. Afprøvningen foregik i en bevoksning af ca. 30-årig cypres, der var topkappet i ca. 7 meters højde. Samtlige grene blev klippet ned med pneumatisk håndsaks fra stige. På jorden blev grøntet renklippet, båret til centralt beliggende bundtsted, renset for kogler og bundtet. Alle udstyrene er afprøvet af samme operatør.

Redskabsbeskrivelse

De afprøvede udstyr var:
Maibo Brevetti saks model SE 2 med 13 mm tryksslange og en transportabel, 10 atm. FF kompressor, der drives af en 3 hk Briggs & Stratton benzinmotor. Udstyret var et par år gammelt, og kompressoren var derfor ikke forsynet med vandudskillere og olieforstøver. Der var ingen slangerulle.

Vægt: ca. 80 kg. Saksen alene 490 g.
Pris:

ca. 4.400 kr. Saksen alene, 720 kr.

Forhandler af saks:

Skovmaskiner Langaa ApS,
8870 Langå. Tlf. (06) 46 14 11.

Felco-matic saks med liftmonteret, 12 atm. Stenhøj kompressor og 40 m 6 mm tryksslange på KL 40 slangerulle.

Vægt: 110 kg. Saksen alene, 705 g.
Pris: 7.200 kr. Saksen alene, 930 kr.

Forhandler: Vagn Jensen,
Karlstrup Landevej 19,
2690 Karlslunde. Tlf. (03) 14 05 29.

Votex sakse model RF 100 og RF 110 med transportabel, 15 atm. *Votex* kompressor type GC 210, der drives af 3½ hk benzinmotor. Kompressoren havde en *Votex* slangerulle med 50 m 8 mm tryksslange.

Vægt: ca. 90 kg. Saksene alene hhv. 650 og 700 g.

Pris: ca. 10.000 kr. Saksene alene hhv. 640 og 660 kr.

Forhandler: N. P. Ryø A/S,
Enggårdsgade 65,
9000 Ålborg. Tlf. (08) 12 88 88.

Vurdering

Maibo SE 2: Denne saks har ret tykt håndtag, og den er derfor mindre behagelig at holde på og arbejde med end de øvrige afprøvede sakse. Saksen klippede uden besvær cypresgrene på 24 mm. Der forhandles en større model *Maibo*-saks, der kan klare større grentykkelser.

Den tykke slange var meget ubekvem at arbejde med. Operatøren måtte fæstne den omkring livet for at kunne slæbe den med op i træerne. Kompressoren gav rigelig luft til tre sakse.

Felco: Saksen har et tyndt og behageligt håndtag, men den mangler et „stop” til hånden, så den ikke glider frem på håndtaget. Saksen klipper uden besvær 24 mm.

Kompressoren har kun ét luftudtag, men den kan nemt forsynes med flere. Kompressoren var indstillet til at give 12 atm., der var nødvendigt på grund af tryktabet i den tynde slange. Slangerullen med selvindtræk og den tynde slange var en meget stor behagelighed under arbejdet. Slangen var så let, at den ikke behøvede at blive fæstnet om livet.

Votex: Den lille saks (RF 100) har ret lille klippekapaletet - 20 mm gren-diameter. Kæbernes udformning medfører, at tykkere grene end 20 mm presses ud af åbningen. Tilspændingsmøtrikken var ikke sikret og løsnedes sig under afprøvningen. Den store saks (RF 110) var den af alle de afprøvede sakse, der kunne klippe de tykkeste grene, nemlig 28 mm diameter. På denne saks er tilspændingsmøtrikken sikret. Håndtagene på *Votex*-saksene er behageligt tynde at holde om. Trykslangen er stivere og mindre behagelig at arbejde med end den tynde slange på *Felco*-saksen.

Kompressoren er halvautomatisk, og motoren støjer derfor ikke så meget som ved den ældre FF-kompressor. Kompressoren er væsentlig dyrere end tilsvarende danske fabrikater.

Fig. 4. Pneumatisk håndsaks (Felco).

Generelt

Ingen af de afprøvede udstyr er i sig selv ideelle. Et mere ideelt udstyr kan f. eks. sammensættes således: To store *Votex*-sakse, én dansk 15 atm. kompressor (transportabel ell. liftophængt efter behov) og to KL 40 slangeruller. Dette udstyr vil koste ca. 9.300 kr. Det må anses for rimeligt, at der er mindst to klippere om hver kompressor.

De fleste af de afprøvede sakse kan klippe noget tykkere grene, end der er opgivet her. Teknikken herved består i at brække og vride med saksen, og evt. kan man først klippe et V-formet hak i grenen, der så derefter kan klippes over i hakket.

Der var under afprøvningen ingen markant forskel i præstationerne mellem de forskellige fabrikater og sakse. Et kort sammenlignende studium med almindelig håndsaks viste en præstationsforøgelse på mellem 30 og 50 % ved trykluftklipping.

Klipning med pneumatisk håndsaks fra jorden er næppe tilrådelig, da faren for afklipping af venstrehåndens fingre ikke er ubetydelig.

En overgang til pyntegrøntklipping med pneumatiske redskaber vil de fleste steder formentlig medføre en vis præstationsforøgelse; men derudover opnås der en væsentlig arbejdsletelse for skovarbejderen, der ikke får sit håndled belastet så hårdt under klippingen. Det må derfor ventes, at anvendelse af disse sakse vil blive yderligere udbredt i de kommende år.

Skovteknisk Institut vil nøje følge udviklingen og medvirke til forbedringer, så udstyret i endnu højere grad end i dag tilpasses pyntegrøntklipping i skovbruget.

Klorerede fenoxysyrer

I RUMMETEREN har der i det sidste års tid løbet en artikelserie om farligheden ved at anvende klorerede fenoxysyrer som sprøjtemiddel i skovbruget.

For at denne debat kan komme en større kreds inden for skovbruget til gode, bringes her konklusionen på denne artikelserie samt et svar fra Giftnævnet.

Af FREDE SKOV NIELSEN, Lindet.

Hvad ved vi?

Fenoxysyrer forekommer i det naturlige økologiske system i uskadelig form.

Som herbicid (plantedræbende stof) er der koblet flere kloratomer på, som gør stoffet persistent (stabilt eller bestandigt). Nedbrydningstiden for fenoxysterbicider (middeltal for forskellige jorder) 2,4 D, 2 uger. MCPA 2 måneder. 2,4,5-T, 5 måneder, (dioxinindholdet af 2,4,5-T meget længere).

I naturen forekommer der fenoxysyrer. De findes b.a. som væksthormoner for planter. Hvis man klorerer disse væksthormoner, bliver de mere stabile, så nedbrydes de ikke så hurtigt i planten, men kan blive ved med at fremskynde væksten, så planten gror sig selv ihjel (efter det samme system som en kræftcelle). Fenoxysyrerne påvirker planter på samme måde som de vækstregulerende phyto-hormoner.

Forskellen mellem de to grupper stoffer skulle da, i det mindste overfladisk set, være den, at mens koncentrationen af de naturlige phytohormoner undergår en stadig fluktuation (bevægelighed, forskellig mængde), er fenoxysyrerne - som følge af deres højere persistens (bestandighed) i planten - kontinuerligt (vedblivende) virkende med den følge, at den naturlige vækstrytme sættes ud af spil. Der findes også undersøgelser, der tyder på, at fenoxysyrerne skulle virke som anti-auxin (auxin er væksthormon hos planter), hvilket forrykker den normale auxindannelse. Skønt man har indgående kendskab til de anatomiske og histologiske (læren om vævsopbygning) forandringer, som fenoxysyrerne inducerer, er startmekanismen stadig ukendt, de ydre tegn på planterne af virkningen er en stærk opsvulmen af plantens basale („levende“) dele og deformation af stængler og blade, - yngre planter er mere modtagelige end ældre på grund af den stærke vækst.

Hvilke fenoxysyrer bruger vi, og hvor

Siden sidste verdenskrig har man kendt klorerede fenoxysyrer, hvor de blev udviklet i Tyskland som nazikrigsvåben (Palmstierna), men blev dog, så vidt vides, ikke anvendt til krigsformål, men USA indhentede som bekendt det forsømte i Vietnam,

hvilket bekymrer mig en del, da det nu er et krigsvåben, anerkendt eller ikke, så vil Danmark i en krigssituation kunne berøves sit planterige totalt ret hurtigt, på nær grantræerne måske, som er ret modstandsdygtige.

Efter krigen opdagede man, at det også kunne anvendes civil, hvis man anvendte mindre koncentrationer, og siden 1947 har det været i handelen herhjemme, (2,4,5-T, som er den, der har min særlige bevågenhed, er dog først kommet til senere, omkr. 1960). Siden 1947 har de mest kendte fenoxysyrer været:

MCPA = 4 chlor-2-methylphenoxyeddikesyre.

2,4 D = 2,4-dichlorphenoxyeddikesyre.

2,4,5-T = trichlorphenoxyeddikesyre.

Der findes flere beslægtede forbindelser, men dem lader vi ligge. Svenskerne kalder deres midler for Homoslyr til orientering, og har lagt et stort arbejde i at konstatere skadevirkninger i disse miljøgiftes kølvand. Herhjemme har man kun (efter alt at dømme) hørt på Kemikaliefirmaernes reklamebrøl.

I 1969 brugte landbruget af MCPA, 808 ton, af stoffet 2,4 D, 1358 ton. Hvor skadelige disse stoffer er for de, der arbejder med dem, vides ikke, men de er begge i fareklasse C og effektive mod det ukrudt, man bruger dem til. Hvor mange landmænd og medarbejdere ved diverse maskinstationer, der har eventuelle virkninger af dette, er uvist, da disse sprøjter med alt muligt, som er mere eller mindre usundt.

Indenfor skovbruget anvendes også 2,4 D. Hvorvidt det er skadeligt for mennesker, når man overholder de bedst tænkelige sikkerhedsforskrifter, ved jeg ikke, da det mest bruges i blandinger med 2,4,5-T, som jeg betragter med større mistro.

Hvorfor denne mistro til 2,4,5-T?

Fordi herbicidet er sendt på markedet uden spor advarsel til brugerne om det. Det er en svinestreg uden sidestykke af den kemiske industri, da man udmærket vidste, at 2,4,5-T indeholdt stoffet dioxin 76 = 2,3,7,8 tetrachlordibenzo-para-dioxin i koncentrationer op til over 27 ppm. Det var først i 1970, at der blev en international norm på 0,1 ppm.

For at lulle brugerne yderligere i søvn satte man skidt i fareklasse C, som bl. a. også rummer uskadelige midler som fluespray og hundeshampoo, og for at gøre det endnu værre blev ethvert pip fra skovarbejderne, (som ikke er spor pivede), til Giftnævnet, affærdiget med, at „det var ikke spor farligt, der var ganske vist noget sludder om, at det kunne være fosterbeskadigende, men det ragede altså ikke skovarbejderne“. Nå, men prikken over i'et var da ihvertfald, at det hele om dioxinindhold, Chloracne (hudsygdom), forgiftningssymptomer, kræftfare, at stoffet kunne optages gennem huden o.s.v., det fik vi ikke et kluk at vide om fra Giftnævnet, ikke en advarsel på etiketterne, selv om man på samme navn aldeles ikke, hvis man ellers læser faglige tidsskrifter, kunne være uvidende om dette. - Var giftstoffet da så for pokker anbragt i fareklasse A eller X, ville der ganske givet blevet taget særdeles andre forholdsregler af sikkerhedsmæssig art. Men selvfølgelig - det man ikke ved, har man ikke ondt af - men man kan jo få det. - Jeg tænker her på en kollega, som idag er invalid af en ukendt forgiftning, invalideret i sin bedste alder. Han har gennemgået adskillige smertefulde behandlinger, men han lever gudskelov.

2 kollegers sygejournal er nu i SID's lægemedarbejder Per Gregersen's besiddelse, og han arbejder videre med dette på „lægefronten“. Lægerne skal man nemlig også have ud af busken, når det gælder om at udtale sig.

Der er ganske sikkert flere, der er skadet, men har overvundet forgiftningerne p.g.a., at disse kun har anvendt stoffet en meget kort tid og med tilbørlig forsigtighed, og måske sluppet fra det med en gang „halsbetændelse“ (kemisk forgiftning, som antibiotika ikke virker imod).

Vildtbestanden i skovene er iflg. svenske undersøgelser også skadede af 2,4,5-T (LD 50 forsøgene viser, at 300 mg/kg legemsvægt er dødelig dosis, af det rene stoffet til laboratorieformål velsagtens, - det mere „snavsede“ præparat, som man brugte i marken, har vel været værre). Symptomerne på dyr, der er forgiftet, angives i faglitteraturen som værende: appetitløshed, stiv gang, muskelsvaghed og hos drøvtyggerne desuden synkebesvær og trommesyge. Efter eksperimentel tilførsel af stoffet til drægtige søer og kaniner i doser, som ikke gav kliniske symptomer, fødtes svagt afkom, hvoraf mange døde efter fødslen. Ved obduktionen finder man tegn på irritation af mave/tarmkanal m. f. eks. mavesår. Endvidere kan man finde degenerative ændringer i lever og nyrer. Interesserede kan finde faglitteratur om emnet på ethvert bibliotek.

Hvorledes anvendte man herbicidet eller blandinger af disse i skovbruget?

I Sverige har man brugt sprøjtning fra fly – en hel del endda – hvilket forklarer de utilsigtede skader på dyr og (det har man mistanke om nu) mennesker. Uden dog at have kendskab til tilfælde, skal enkelte flysprøjtninger nok også være prøvet herhjemme. – Tanken er uhyggelig, særlig hvis dette har fundet sted først i tresserne, hvor dioxin-indholdet i 2,4,5-T må antages at have været uhyggelig højt.

Herhjemme har man holdt sig til ryg-sprøjter og traktorsprøjter i vandige opløsninger. Efter at have sprøjtet en del med ryg-sprøjte, måtte undertegnede igennem 3 nyreoperationer i løbet af 2 år. Det kan være et tilfælde, men der er flere analoge tilfælde af samme slags, (man vågner op efter en sådan operation med en flænge i siden fra navlen og om til ryggraden og ønsker de første 5 dage revet ud af kalenderen).

En langt farligere metode er giften blandet op med dieselolie, hvor man går og pensler vegetationen, der skal udryddes, med en pensel og en bøtte med et par liter af opløsningen i; alene dampen af det stads i varmt vejr giver en kvalme, som en kæmpebrandert ikke engang kan måle sig med, al den stund man nu ved, at det eneste, der kan opløse dioxin 76, er isooktan-indholdet i dieselolie, så får man kuldegysninger ved tanken om de menne-

sker, der har gået og smurt med det stads i månedsvis uden spor beskyttelse, med deres arbejdstøj syltet af blandingen, og hvad pokker, de klæder – det var jo ikke giftigt, vel – er ganske givet røget med i vaskemaskinen sammen med børnenes snavsede overtøj, mon ikke. Man gyser uvilkårligt ved tanken, særlig når man ved, at dette tøj skal kemisk renses, for at olien kan fjernes.

I de senere år – efter at vi har ytret betænkelighed ved brugen af 2,4,5-T – er brugen af dette indskrænket betydeligt, samtidig med at kemikaliekontrollen ved jævnlige prøver kontrollerer, at dioxin 76-indholdet er under 0,1 ppm (parts pr. million).

Ydermere skal der bæres handsker (gummi) helt op til albuerne sammen med helmaske med syrefilter (specialfilter), gummiforklæde og tætsluttende hætte, sammen med andre sikkerhedsforanstaltninger.

Ovennævnte foranstaltninger er ikke krævet af arbejdstilsynet, som åbenbart ikke har læst den vesttyske „Arbeitsstoffverordnung - Verordnung über gefährliche Arbeitsstoffe“ af 17.9. 71 med rettelse af 8.9. 75: hvor stoffet er beskrevet *lidt* anderledes, end vore hjemlige profeter på bjerget har opfattelsen af, men det er heller ikke en særlig rar post, de har: hvis de lukker munden, er *det* galt, og hvis de åbner den, er det også galt.

Der findes også andre grunde til, at Skovløberforeningen har opfordret ar-

bejdstilsynet til at forbyde stoffet, end for skovarbejdernes skyld – skovgæsterne skal også trygt kunne gå i skoven med børnene uden at komme i kontakt med den slags miljøgifte uden at vide det, da den slags sprøjtninger ikke nogensinde har været afmærket for hverken publikum eller andre.

Endelig konklusion

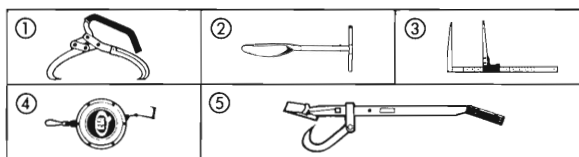
Herbicidet 2,4,5 Trichlorphenoxyedikesyre med diverse forureninger (TCDD) bør ifølge arbejdsmiljølovens § 49, stk. 2, forbydes at anvende, og ældre partier af stoffet bør afleveres og destrueres på betryggende måde ved arbejdstilsynets foranstaltning eller på anden betryggende vis under offentlig kontrol.

Kommentar:

– At arbejdsmiljøloven er blevet vedtaget, er et stort fremskridt for den arbejdende befolkning, men der mangler en såkaldt positivliste i tilknytning til loven over tilladte stoffer til anvendelse her i landet. Det siger sig selv, at giftige stoffer ikke kan undgås i det danske samfund, men vi skal have fuld kontrol med og over dem og deres anvendelsesområder, og hvor det drejer sig om miljøgifte (selv indenfor landbruget) skal man for at få lov til at anvende dem, være eksamineret med en officiel tilladelse, (som skal kunne fradømmes), for at kunne anvende og købe miljøgifte til ansvarlig anvendelse efter nærmere – af en ansvarlig styrelse – givne regler.

EIA-tilbehør gør skovarbejdet lettere.

- ① Rullesaks. To værktøj i eet. Vendekrog og saks. Skede kan fås. Best. nr. 34 088
- ② Plantebor model »Grønris«. Best. nr. 23 052
- ③ Klup, let model, skede kan fås. Best. nr. 21 082
- ④ Originalt selvoprullende EIA-båndmål 15 m, med patenteret udløsningskrog. Best. nr. 21 200
- ⑤ Fældejern med vendekrog, kraftig model. Best. nr. 21 068. Fås også i letmetal, vejer det halve. Best.nr. 21090

EIA-skovværktøj fås hos motorsavforhandlere, skovværktøjsfirmaer, værktøjsmagasiner m. fl.

H. P. Vangskov

Jagtvej 115, 2200 Kbh. N, Telefon 01-83 08 31

Svar fra Giftnævnet

Af POUL BONNEVIE, formand for Giftnævnet.

Miljøministeriets giftnævn er af Skovteknisk Institut blevet opfordret til at publicere en kort redegørelse for de faktiske forhold omkring brugen af 2,4,5-T og til at kommentere de i tidsskriftet „Rummeteren” bragte artikler herom. Da opfordringen kom i tilslutning til den konklusion på tidligere optagne artikler, som har været skrevet i tidsskriftet nr. 3, 1977, ønskes vel navnlig disse konklusioner bedømt. Siden da er der forløbet så lang tid, at giftnævnet nu mener at kunne efterkomme opfordringen uden at bryde sin sædvane at undlade kommentarer til kritiske udtalelser om dets arbejde.

Giftnævnet har ikke haft forespørgsler fra skovarbejdere, og alene af denne grund er disse ikke blevet affærdiget med, at 2,4,5-T „var ikke spor farligt”. Ved at kræve præparater med indhold af denne aktive forbindelse forsynet med advarslen „Forsigtig – Farlig” (fareklasse C) er disse korrekt placeret også i forhold til andre bekæmpelsesmidler, da der ikke under de sædvanligt forekommende arbejdsbetingelser vil kunne optræde forgiftninger i tilslutning til brugen. Derfor kan midlet ikke klassificeres under betegnelsen gift (fareklasse B–X) og ej heller foranledige de „særdeles andre forholdsregler af sikkerhedsmæssig art” til personlig beskyttelse.

Den af redaktøren omtalte nyrelidelse kan med sikkerhed siges at have anden årsag end 2,4,5-T præparater, og for den anførte „ukendte forgiftning” og de to sygdomstilfælde, som SID fik til undersøgelse, men hvorom nævnet hidtil intet har erfaret, må det samme gælde, indtil disse tilfælde er bevist at være hidtil ukendte og derfor ekceptionelle virkninger af 2,4,5-T præparater. Problemerne omkring mulige bivirkninger af disse præparater har hele tiden været fulgt af giftnævnet takket være dets formaliserede kontakter med de øvrige nordiske nævn og personlige kontakter opnået ved internationalt samarbejde med europæiske og amerikanske forskere. De konklusioner, som nævnet har draget af dette erfaringsmateriale, står derfor ikke alene, hvilket fremgår af nedenstående citater fra svenske publikationer i 1975 fra Naturvårdsverket og 1977 fra Vetenskapsakademiens internationale konference. Hvor disse nævner fenoxysyrer, menes de klorerede, incl. 2,4,5-T som teknisk vare.

„I dag (1975) foreligger et stort materiale om den kroniske udsættelse af

fremfor alt arbejdere, der erhvervsmæssigt har arbejdet med fenoxysyrer ved sprøjtning, tilvirkning og lignende. Man har således undersøgt store arbejdergrupper i Sverige, Finland, USA og Sovjetunionen, hvor udsættelsen har været høj i lange tidsperioder. I Sverige og Finland er desuden et stort antal sygdomstilfælde, hvor fenoxysyrer var påstået at være årsagen, blevet efterundersøgt og bedømt medicinsk; i Finland var befolkningen via massemedierne blevet anmodet om at anmelde mistænkte tilfælde. Samlet omfatter materialet tusindvis af personer. Til trods for, at visse af de undersøgte erhvervs kategorier havde været meget kraftigt udsatte, er man ved disse medicinske undersøgelser ikke stødt på et eneste tilfælde, hvor et årsagssammenhæng mellem fenoxysyrer og sygdomstilfældet kunne konstateres – fraset et tilfælde af allergi hos et barn. Visse forbigående, i de fleste tilfælde subjektive besvær som svimmelhed, hovedpine, mavebesvær og irritationsfølelser i øjne og luftveje er konstateret hos kraftigt udsatte, uden at det dog er klarlagt, i hvilken udstrækning disse besvær kan tilskrives de anvendte opløsningsmidler”.

Når den redaktionelle artikel anser pensling af vegetation med 2,4,5-T i dieselolie for langt farligere end ud-sprøjtning af vandige 2,4,5-T opløsninger, fordi dampene i varmt vejr giver stærkere kvalme end en „kæmpebrandert”, er dette et udtryk for, at besværet skyldes de flygtige kulbrinter i opløsningsmidlet og ikke de heri opløste faste stoffer, der ikke fordampes ved selv høje lufttemperaturer. Tværtimod efterlades 2,4,5-T, når det udbringes i dråbeform, og vandet fordampes, i form af svævende småpartikler på størrelse med tobaksrøgen. Risikoen ved udsættelsen herfor vurderes i 1977 således:

„En dosis fenoxysyrer på 0,2 mikrogram/kg/dag turde modsvare en udsættelse af den størrelse, som kan opnås hos sprøjtepersoner. Beregningerne baseret på ekstrembetingelser fører frem til en sikkerhedsfaktor på mindst 100”.

Går man ud fra de mængder, der maksimalt er fundet i luften ved praktisk sprøjtearbejde, og en konstant maksimal udsættelse gennem 8 timer samt de mængder, der hos dyr er fundet ikke at give nogen skade ved livslang daglig tilførsel eller nogen misdannelse af fostret ved tilførsel til moderdyret i den kritiske udviklingsperiode, kommer man til, at mennesket

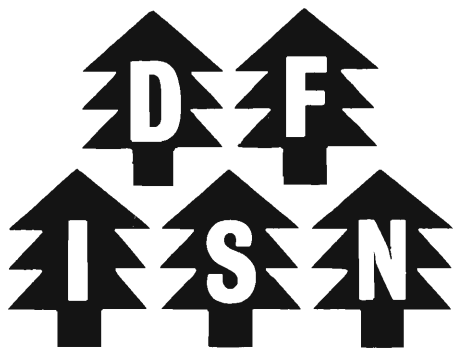
skal være op mod 1000 gange mere følsomt end det følsomste dyr, før en livslang, daglig, maksimal udsættelse nærmer sig den påvirkning, hvor nogle personer begynder at reagere herpå. Det ovennævnte negative resultat kan derfor ikke undre, ej heller at den internationale ekspertkomité ikke fandt noget tilfælde af kronisk forgiftning blandt de mennesker og varmblodede dyr, der i Vietnam havde været udsat for 2,4,5-T anvendelsen under krigen, selv om denne var langt kraftigere doseret, og præparaterne indeholdt ca. 100 gange større koncentrationer af urenheder. Under krigen fødtes heller ikke flere misdannede børn end sædvanligt i enhver befolkning. Om præparaternes urenheder, specielt den langt farligste, dioxinen TCDD, lyder vurderingen i 1977:

„Dersom TCDD-niveauet i fenoxysyrer holdes under 0,1 ppm, bør bedømmelsen af sundhedsfaren ved sådanne produkter kunne baseres på selve fenoxysyren og ikke på forureningen af denne”.

Det for flere år siden i Danmark fastsatte renhedskrav på højst 1/10 mg TCDD i 1 kg 2,4,5-T vil, selv om TCDD er fundet at være ca. 10.000 gange stærkere virkende end de rene fenoxysyrer, dog indebære en stor sikkerhedsmargin på ca. 1000, når man skal slutte fra dyreforsøg til mennesker.

Det høje renhedskrav er begrundet i, at TCDD foruden at kunne beskadige leveren med almen forgiftning til følge også ved påvirkning af huden udefra kan give en karakteristisk hudlidelse, selv når hudpåvirkningen ikke medfører en opsugning, der er tilstrækkelig til at beskadige leveren. Lidelsen viser sig ved perlelignende hornannelser i talgkirtlerne på de udsatte steder og kaldes fejlagtigt klorakne. Ved udsættelser, der giver forgiftninger, er hudlidelsen altid forekommet, hvorfor den kunne betragtes som et advarselstegn, som desværre ofte er en månedlang lidelse og derfor bør undgås. Men optræder denne særlige hudlidelse ikke, er forgiftning yderst usandsynlig.

Da giftnævnet ikke er blevet bekendt med sådanne tilfælde blandt de i jord-, skov- og havebrugene beskæftigede, synes den sikkerhedsmargin, som er valgt af nævnet ud fra dets viden om, hvorledes advarslen „Forsigtig – Farlig” praktiseres, at være fuldt tilstrækkelig. Selv om særlige beskyttelsesdragter således ikke er påkrævede, er dette ikke en opfordring til sløseri, og giftnævnet noterer også med tilfredshed „Rummeteren”s bidrag til at skærpe skovteknikeres forståelse af, at kemikalier skal omgås med omtanke og efter givne retningslinier.

Velkommen til Norge

Sommeren 1978, nærmere bestemt 26.-30. juni, arrangeres Den XIV Nordiske Skovkongres i Norge. Kongressen vil samle deltagere fra de 5 nordiske lande til ialt 21 fagekskursioner over hele landet - fra Kirkenes i nord til Arendal i syd. Kongreprogrammet, som forlængst er udsendt, og som kan rekvireres gennem Dansk Skovforening, byder på mange interessante skovture, og vi har bedt fungerende præsident i Nordisk Skovunion, skovdirektør HANS KR. SEIP, om at være guide for et lille strejftog gennem dette program.

Tager kongresprogrammet sigte på at give deltagerne et bredt billede af norsk skovbrug idag, eller favner man hele Norden?

Det er nu 16 år siden Nordisk Skovkongres sidst blev arrangeret i Norge, og norsk skovbrug har i denne tid gennemgået store forandringer, ikke mindst på driftsteknikkens område. Det er klart, at vi med denne kongres ønsker at fortælle, hvor norsk skovbrug står idag, men dette er imidlertid ikke noget overordnet mål. Hovedhensigten er, at kongressen skal være forum for udveksling af tanker, ideer og viden om skovbrug generelt, og der er ikke tvivl om, at vi her i Norden har meget at give hinanden. Det har tidligere kongresser til fulde vist.

Er der nogen ekskursion, du vil karakterisere som specielt interessant?

Det vil jeg nødig give mig af med, det ville i så fald kun blive en subjektiv vurdering. Alle ekskursionstemaer er plukket ud med det for øje, at de skal være interessante for deltagerne. Hvorvidt dette er lykkedes, må være deltagerne sag at svare på. Men allerede nu ser det ud til, at Finnmarksekskursionen „Statsskovbrug i nord/Nationalparker” vil samle mange deltagere. Her spiller nok forøvrigt breddegrad og natur en vis rolle for ekskursionens popularitet. Ellers er der mange ekskursioner, som behandler meget aktuelle temaer indenfor skovbruget, og som derfor burde tiltrække sig deltagerne opmærksomhed. I Norland og

Syd-Trøndelag har vi f. eks. „Skoven som ressource” og „Flersidig brug af skov” til behandling. Begge disse temaer har i den senere tid været af stor interesse langt udenfor skovbrugets egne rækker og vil vel blive det i endnu højere grad i årene, som kommer.

Sur nedbør er blevet et problem over store dele af Syd-Norge. Skoven rammes vel også?

Ja, og på to ekskursioner - Aust-Agder og Hedmark - vil vi rette søgelyset mod denne „svøbe”, ikke bare den virkning, nedbøren har på skoven, men også den trussel, den repræsenterer for fiskene i vore vandløb. Norge har nu i en 5-års periode haft løbende et kæmpemæssigt forskningsprojekt på dette område, med samarbejde mellem en række institutioner på inden- og udenlandsk, og forskerne ligger inde med en ganske solid viden om virkningen af den slags nedbør.

Stort set er Norge i nordisk sammenhæng alene om at trækkes med det bratte skovterræn, men det forhindrer vel ikke, at problemet tages op på kongressen?

Norge har store skovressourcer stående på de bratte skrånninger, og det er ganske naturligt, at der bliver satset meget på driftsteknisk forskning for om muligt at kunne udnytte denne skov på en økonomisk forsvarlig måde. I Telemark, hvor vi finder meget af dette terræn, vil vi vise, hvordan vi her i Norge har forsøgt at løse proble-

Skovdirektør Hans Kr. Seip.

met, og jeg tror, vi kan love deltagerne i denne ekskursion megen interessant teknik.

Kongressen afsluttes 30. juni med „Oslo-dagen”. Hvad vil der foregå her?

Det faglige program består af to foredrag, som vil behandle råtræudbuddet i Norden. Professor Niels-Erik Nilsson vil tage sig af øget skovproduktion i Norden, mens direktør Ivar Aavatsmark vil se på de næringspolitiske konsekvenser af råtræudbuddet i Norden. Senere på dagen vil lederen af „Sur nedbør”-projektet, forskningschef Lars N. Overrein holde et foredrag over emnet „Luftforureningernes virkninger på Norges skov- og fjeldområder”.

Til slut, Hans Kr. Seip, har du vel som præsident i Nordisk Skovunion specielle ønsker og håb i forbindelse med det forestående arrangement?

Ja, selvfølgelig, og det er, at vi magter at sætte et så alsidigt og interessant program op, at flest mulig af Nordens skovbrugere finder det formålstjenligt at deltage i kongressen til sommer. Jeg tror, vi kan love dem et udbytte-rikt ophold både fagligt og socialt. Norden er ikke større, end at vi bør tage os tid til at mødes én gang hvert 4. år, og jeg håber da også, at økonomien ikke bliver udslagsgivende, når afgørelsen om deltagelse skal træffes. Til alle potentielle deltagere vil jeg sige: Velkommen til Norge!

K.W.

Fyring med træ på landbrugsejendomme

I december måned har Skovteknisk Institut aflagt besøg på to kombinerede land- og skovbrugsejendomme, hvor man begge steder anvender affaldstræ fra egen skov og have til opvarmning; men hver for sig har man grebet sagen forskelligt an.

Det ene sted er anlægget beregnet til fyring med rundtræ, og det andet sted er anlægget beregnet til flisfyring. De besøgte ejendomme er Borchsminde i Østjylland og Knuthenlund på Lolland.

Af TØGER WEIS STRANDDORF, Skovteknisk Institut.

Borchsminde

Hos proprietær *Ernst Ryder* på Borchsminde ved Hornsyld i Vejle amt er der i efteråret 1977 foretaget en gennemgribende ændring af hele gårdens varmesystem, idet 3 oliefyr til opvarmning af stuehus, funktionærbolig og svinestald er blevet erstattet af et centralt kedelanlæg.

Borchsminde har et tilliggende på 115 ha landbrugsjord og 34 ha skov. Jorden dyrkes med korn- og frøafgrøder; derudover er der en stor besætning af svin i opvarmede svinestalde på ialt 700 m³. Stuehus og funktionærbolig er på henholdsvis 360 m² og 150 m². Til opvarmning af disse bygninger har det årlige olieforbrug hidtil været 30-40.000 l.

Skoven, der leverer energitræ, består dels af et smalt stykke, der står på skrænterne af en slugt, som strækker sig ud i markerne, og dels af et mere velarronderet samlet stykke. Træartfordelingen er 21 ha bøg, 5 ha med forskellige løvtræarter og 8 ha nåletræer.

Kedelanlægget

Det centrale kedelanlæg består af en træfyret hovedkedel og en oliefyret reservekedel. Hovedkedlen er en Scano-Term Multibrænder på 20 m² svarende til en kapacitet på 175 Mcal/time. Kedlen er indrettet til at opfyre stort brænde, såsom halmballer, og rundtræ i op til 1,5 m længde. Indfyringen foregår gennem en stor lem, hvis underkant er ca. en halv meter over gulvet, og det er snarere brændets håndterlighed end fyrets størrelse, der bestemmer overgrænsen for brændets dimensioner. Reservefyret er et thermostatstyret oliefyr, der automatisk sætter i gang, hvis vandtemperaturen syn-

ker til under et bestemt niveau. Til kedelanlægget er der opført en ny isoleret skorsten med to rør - et til hvert fyr - og på grund af stuehusets højde og fyrrummets placering ved stuehusets gavl, har det være nødvendigt at føre skorstenen op i 13 m højde.

Arbejdsgangen

Arbejdsgangen fra oparbejdningen i skovene til indfyringen er som følger. Fældning, afkvistning og afkortning foretages med motorsav, og brændestykkerne bunkelægges. Hvis træerne har stået på skrænterne foretages indspilning til plant terræn ved hjælp af et traktormonteret spil før afkvistning og afkortning. Afkortningen sker på passende længder efter øjemål, og brændet bunkelægges, så det kan tages med en UK II tang, hvormed hjemkørslen foregår.

I forbindelse med fyrrummet er der opført et brændelager, der er overdækket, lukket på de 3 sider og med en høj åben front. Set forfra er bygningen meget bred i forhold til dybden. Lagret er indrettet på denne måde, for at brændestablingen kan ske ved at bakke traktoren med læs i UK II tangen ind i brændelageret og aflæsse direkte i brændestablen. Betongulvet er dimensioneret til at kunne bære traktoren med læs.

Når der skal fyres, transporteres brændet fra stablen til fyret på en solid trækvogn, - læsning og aflæsning (indfyring) foregår med håndkraft. Gulvet i fyrrum og brændelager er i niveau for at lette kørslen med brændet, trækvognens størrelse er afpasset således, at et læs passer til én indfyring, og ladet har samme højde som indfyringslemmens underkant for at lette det manuelle arbejde.

Halmfyring har ikke været aktuelt i dette tilfælde, da den største del af halmproduktionen finder anvendelse på anden måde, og fordi arbejdsbyrden i høsttiden i forvejen er så stor, at man dårligt kan overkomme at bjærge mere.

Anlægsudgifterne

Anlægget havde været i drift i ca. 6 uger, på det tidspunkt Skovteknisk Institut aflagde besøg, så det var ret begrænset, hvad der var af erfaringer med hensyn til brændeforbrug, arbejdsbyrde med fyring og rensning, oliebesparelse og dermed fyringsøkonomi. Proprietær E. Ryder kunne derimod oplyse om anlægsudgifterne, at hele anlægget vil komme til at koste ca. kr. 135.000, heraf udgør:

Hovedkedel	18.000 kr.
Reservekedel	9.000 kr.
Skorsten ca.	65.000 kr.
Resten ca. kr. 43.000 er blevet brugt til forbedringer af det bestående anlæg, brændelager, fyrrum m.m.	

Statsstøtte

Til anlægsudgifterne er der ydet statsstøtte efter lov om tilskud til energibesparende foranstaltninger. Til udgifterne vedrørende driftsbygningerne er der ydet 40 % eller 28.000 kr. i statsstøtte (idag er denne støttesats kun 30 %) og til funktionærboligen 25 % eller 5.000 kr. Til stuehuset kunne der ikke ydes støtte, da der allerede én gang er givet støtte hertil efter samme lov.

Udregningen af støttebeløbene er foregået på den måde, at man på grundlag af regnskabstal over de enkelte bygningers tidligere varmeforbrug har fastsat en fordelingsnøgle, hvorefter det kan udregnes hvor meget, hver

enkelt bygning belaster anlægsbudgettet. Når anlægsbudgettet er opstillet, og støtteprocenten for hver enkelt bygning er fastsat, kan støttebeløbet udregnes.

Knuthenlund

Knuthenlund er et gods nær Stokkemarke på Lolland. Godsets tilliggende består af 274 ha ager og eng samt 210 ha skov. Træartsfordelingen i skoven er omtrent 104 ha bøg, 13 ha eg, 27 ha forskellige løvtræarter, 58 ha nåletræ og 6 ha ubevokset. Godsejer *M. E. Hovmand-Hansen* fortæller, at der drives et alsidigt landbrug med korn og roer som de vigtigste markafgrøder og med en besætning på 120 malkekøer plus ungkreaturer, der holdes i løsdriftstalde. Desuden haves store kyllingehold.

På Knuthenlund har man fyret med flis i 16 år og været godt tilfreds med det. Anlægget opvarmer 3 beboelser (privat-, inspektør- og gartnerbolig) plus nogle værelser, kyllingehus, malkestald, korntørringsanlæg, traktorgarage og -værksted.

Kedelanlægget

Kedelanlægget består af to kedler af mærket Osby-Jevo med hver sit store (ca. 4 m høje) forfyr. Hver kedel er på 30 m², svarende til at anlægget har en kapacitet på ialt 525 Mcal/time. Dette anlæg er i modsætning til det først beskrevne ikke suppleret med et olieforfyr til reservebrug.

Kedelanlægget befinder sig i en bygning, der er opført centralt i forhold til brugsstederne; i forbindelse med fyrrummet er der et forhenværende maskinhus, der anvendes som flislade. Mellem fyrrum og flisflade er der en brandmur, og transport af flis fra flisflade til forfyr foregår ved hjælp af en spånsuger/blåser; begge dele er med til at forhindre, at en eventuel brand i fyrrummet breder sig til flislageret. Dette arrangement er ikke alene hensigtsmæssigt i sig selv, men også nødvendigt af brandforsikringsmæssige grunde.

Vandcirkulationen sikres ved hjælp af to pumper. Den ene pumpe, der anvendes til daglig, har to hastigheder. Den anden pumpe er særlig kraftig og anvendes i spidsbelastningsperioder, d.v.s., når korntørringsanlægget er igang. Arrangementet med de to kedler og tre pumpestyrker gør, at man selv med forfyrernes begrænsede reguleringsmuligheder til stadighed kan få den ønskede varmemængde ud i systemet og samtidig have en god fyringsøkonomi.

Arbejdsgang fra skov til fyr

Ved skovning, hvor der aflægges salg-bare effekter, oparbejdes effekterne

og transporteres til bilfast vej, mens brændet efterlades i bevoksningen. I perioder, hvor der er overskud af arbejdskraft i landbruget, anvendes denne til oparbejdning og hjemtransport af brændet. Oparbejdningen sker i „faldende længder“, og hjemtransporten foregår med traktor og vogn, dimensioner under en fingers tykkelse efterlades på skovbunden. Denne fremgangsmåde gør, at der sker en vis udtørring af brændet på skovbunden, hvilket forhøjer brændværdien, selv om forfyrerne i påkommende tilfælde kan tage frisk flis.

Brændet aflæsses uden for flisladen, hvor der er opstillet en stationær flishugger. Flishuggeren - af svensk oprindelse - er en tromlehugger med tandede skær, den giver en fin regelmæssig flis velegnet til fyringsformål. Den drives af en landbrugstraktor via kraftoverføringsakslen. To til tre gange om året alt efter behov hugges brændet til flis, og flisladen fyldes op, hvilket tager ca. 8 dage, hvis den er tom. Til fordeling af flisen i flisladen anvendes en spånsuger; sugerøret sættes på flishuggeren, og med blæserøret fordeles flisen i flisladen.

Ved fyldning af forfyrerne anvendes førnævnte spånsuger også, sugerøret lægges i flisbunken og blæserøret fører op til en cyklon over forfyrerne. Når forfyrerne skal fyldes, foregår det ved, at man kravler op på forfyrerne af en stejl jernstige, åbner lemme i et af forfyrerne og lægger cyklonrøret i åbningen og kravler ned igen. Derefter går man ind i flisladen, starter spånsugeren og skovler/skubber flis i sugerørets munding. Når forfyrer er fyldt, tændes en lampe i flisladen, så kravler man op på forfyrerne igen, skifter cyklonrøret til det andet forfyr, hvorefter man kravler ned og fylder flis på. Når også det andet forfyr er fyldt, standses spånsugeren, og man kravler op og fjerner cyklonrøret og lukker forfyrer. I perioder med fuld belastning fyres både morgen og aften, men når vejret er mildt og begge kedler igang fyres kun én gang om dagen. Fyringsprocessen kan siges at være omstændelig, men ikke særlig fysisk anstrengende. Aske skræbes af ristene ved hver fyring, og hver 14. dag foretages en grundigere rensning af fyret.

Godsejer Hovmand-Hansen fortæller, at anlægget i de forløbne 16 år har vist sig uhyre driftssikkert med meget små vedligeholdelsesomkostninger. I årenes løb er anlægget udbygget med en alarm for faldende vandstand eller unormalt stigende temperaturer. Desuden fandt man, at de originale støbejernshærde og -riste holdt for dårligt, så nu støber man selv mere holdbare hærde og riste af ildfast støbemasse i forme fremstillet af den loka-

le smed, som også kan lave nye knive til flishuggeren.

Økonomien

På det tidspunkt, hvor godsejer Hovmand-Hansen besluttede at anskaffe et flisfyringsanlæg i stedet for olieforfyringsanlæg, er det ikke sikkert, der har været nogen særlig økonomisk fordel ved flisfyringen. Men da arbejdskraften alligevel var til stede til landbrugs-spidsbelastningsperioder, og man syntes for meget gik til spille i skoven, faldt valget på flisfyringsanlægget, og siden har man under jagterne kunnet glæde sig over den gode fremkommelighed i bevoksningerne.

Anlægsudgifterne udgjorde dengang kr. 150.000. Driftsudgifterne udgjorde i 1975/76 kr. 49.000. Dette beløb omfatter alle omkostninger vedrørende opvarmningen, både løn- og maskin-omkostninger. Der foreligger desværre ikke nogen opmåling af, hvor meget flis der er medgået til fyringen, men skovfogeden skønner, at der årligt hentes 700 rm brænde i skoven. Hvis dette tal holder stik, kan de 700 rm's brændværdi ved en meget forsigtig omregning sættes lig med brændværdien af 56 m³ fyringsolie, til en værdi der ligger meget tæt på kr. 49.000. Der er regnet med, at brændets fastmassetal er 0,40, at 1 m³ = 3 m³ flis, og at der ved fyring skal 15 m³ flis til at erstatte 1 m³ olie. Hvis forudsætningerne holder med hensyn til, at arbejdsstyrken med hensyn til landbruget under alle omstændigheder er lige store stor, og at der i perioder ikke er anden beskæftigelse end brændesamling, kan det ses, at det idag er en god forretning at fyre med flis på Knuthenlund.

Konklusion

Fælles for de to ejendomme, Borchsminde og Knuthenlund er - udover at begge opvarmes med træ - et forholdsvist stort antal medarbejdere på grund af husdyrholdet, og for Knuthenlund også på grund af roedyrkingen. Det medfører, at der kan komme tomgangsperioder, hvor tiden kan anvendes fornuftigt med brændselssamling. Desuden medfører husdyrholdene, at der altid vil være nogen til stede, som også kan varetage den fyring og det tilsyn, som de to beskrevne træfyringsmetoder kræver.

Desuden viser begge eksempler, at træfyring er et realistisk alternativ til olieforfyring, hvis de nødvendige brændemængder og den fornødne arbejdskraft er til stede. For fuldstændighedens skyld bør nævnes, at der findes automatiserede flisfyringsanlæg, der stiller meget små krav til den daglige pasning, idet indmadningen af flisen i fyret sker automatisk fra en silo.

Honorarberegning i Skovteknisk Institut

Pr. 1. januar 1978 ser Skovteknisk Instituts honorarberegning for konsulentopgaver således ud.

- A. For skovejende medlemmer af Dansk Skovforening gælder:
- Besvarelse af telefoniske og skriftlige forespørgelser er gratis.
 - Mindre konsulentopgaver i marken og på kontoret (max. 8 timer) betales med 150 kr. pr. time på stedet, og der beregnes ikke rejseomkostninger. Minimumstaksten er 500 kr. pr. besøg.
 - Større konsulentopgaver (over 8 timer) med flere besøg i mark og/eller arbejde på kontoret betales med 150 kr. pr. time på stedet samt rejseomkostninger.
 - Kurser 150 kr. pr. time på stedet (forberedelsestid efter aftale), samt rejseomkostninger.
 - Foredrag betales med 150 kr. pr. time på stedet (forberedelsestid efter aftale), samt rejseomkostninger.
- B. For andre end medlemmer af Dansk Skovforening betales 165 kr. pr. time samt rejseomkostninger.

For samtlige grupper kommer hertil omkostninger til f.eks. materialer, leje af instrumenter, leje af films, målemedhjælp m.v.

Gødskning af pyntegrønt og juletræer

Skovteknisk Institut har udsendt en SI-rapport: *Gødskning af pyntegrønt og juletræer*. Rapporten, der er på 41 sider, er ment som en orientering til de distrikter, der endnu ikke selv har erfaringer med gødskning.

Rapporten rummer en omtale af disse offentliggjorte gødskningsforsøg. I rapporten omtales de forskellige former og typer af gødning, fast og flydende samt de forskellige former for emballage til gødning. Rapporten beskriver de forskellige principper man kan gøre sine bevoksninger efter, - nemlig ved grundgødskning, erstatningsgødskning eller bladgødskning om efteråret til farvning af nålene. Desuden er skadevirkningerne ved gødskning beskrevet. De forskellige metoder til udbringning af gødning er forholdsvis detaljeret beskrevet. Økonomien ved gødskningen er belyst med 4 beregningseksempler. Endelig indeholder

rapporten samlede oversigter over gødningspredere, gødningsfirmaer og firmaer, der udfører gødskning fra luften samt adresser på producenter, forhandlere m.v.

Rapporten koster 25 kroner og kan bestilles ved henvendelse til : SKOVTEKNISK INSTITUT, Vester Voldgade 86, 1552 København V telf. (01) 12 21 66.

Paul Christensen.

Miljøkonference for skovbruget

I dagene 6-7 december afholdtes i Stockholm en konference »Arbetsmiljön i skogsbruket«, hvor skovbrugets indre miljø belystes igennem foredrag og diskussioner. Konferencen havde samlet deltagere fra flere nordiske lande, og fra Skovteknisk Institut deltog Per Rosendahl og Frans Theilby.

Der blev fremlagt en række resultater og delresultater fra forskningsundersøgelser, som har fundet sted inden for de sidste år. Specielt blev maskinførernes arbejdsmiljø belyst, ligesom også aflønningsformer og sikkerhedsorganisationsformer blev fremtrukket. Sammenhæng imellem indførelse af bestemte typer af arbejderbeskyttelse f.eks. benbeskyttelse og en påfølgende nedgang i ulykkesfrekvensen blev påvist ved gennemgang af ulykkesstatistikken for de senere år. Som noget nyt blev arbejdsledernes arbejdsituation taget op i forbindelse med nye arbejdsformer inden for skovbrugserhvervet. Undersøgelser viser, at mellem 20 og 40 % af arbejdslederne i svenske skovbrugsforetagender lider af stress-symptomer, og der blev fremsat forskellige forslag til forbedring af arbejdsledernes situation.

Mere udførlige oplysninger om arbejdsmiljøkonferencen kan fås ved henvendelse til SI.

Frans Theilby.

Kontakt til Danske Fjernvarmeværkers Forening

Ved et møde i Kolding med direktør *Jack Mathiasen* fra Danske Fjernvarmeværkers Forening har Skovteknisk Institut orienteret foreningen om problematikken vedrørende affaldstræet fra de danske skove. Formålet hermed var at gøre en kreds af store forbrugere af brændstof opmærksomme på den energireserve, der findes i affaldstræet og på hvilke udnyttelsesmuligheder der er.

Foreningen orienterer nu gennem sit medlemsblad fjernvarmeværker og kommuner herom, så man ved nyopførelser, udvidelser eller ombygning af fjernvarmeværker er opmærksom på, at flisfyring kan være et fordelagtigt alternativ til olie- og kulfyring. Interesserede fjernvarmeværker og kommuner vil af Danske Fjernvarmeværkers Forening blive henvist til Skovteknisk Institut for nærmere oplysninger om flisens anvendelsesmuligheder, flismængder, evt. flisleverandører, flisfyring m.v.

Tøger Weis Stranddorf.

Ny flishugger på det danske marked

AST-flishugger, der er af finsk oprindelse, markedsføres nu i Danmark. Det er en skivehugger, der hører til i gruppen af små flishuggere.

Flishuggeren vejer kun 330 kg og er beregnet til montering i trepunktsophænget på en traktor med vogn. Denne placering nødvendiggør små ydre mål, bredden er 76 cm, længden 76 cm og højden 238 cm med flisrøret monteret. Uden flisrør er den 79 cm høj.

Flishuggeren drives af traktorens kraftoverføringsaksel og effektbehovet angives at være 30-100 hk afhængigt af træart, dimension og den ydelse i m³ flis pr. time man ønsker at opnå. Den maximale indmadningsdimension er 15 cm i diameter, men i praksis vil den for hårde træarter være noget mindre. Ydelsen ligger på 7-20 m³ flis pr. time ved optimal indmadning. Indmadningen foregår næsten vandret og vinkelret på traktorens køreretning. Knivenes stilling og slibning giver en selvmadende effekt, ved at træet trækkes indad, når knivene rammer det. Skiven, der er forsynet med 3 rette knive, roterer ca. 1900 gange i minuttet ved 540 r/min. på kraftoverføringsakslen, hvilket er meget hurtigt sammenlignet med andre flishuggere i samme klasse.

Uden for Finland er maskinen allerede udbredt i Sverige, hvor der kører ca. 200, og i Norge, hvor der kører ca. 50. Maskinen fremstilles af Alavuden Tehdas Oy i Finland og forhandles her i landet af Pehr-Olof Nyberg, Silva papirfiber ApS, Fiskerihavnsgade 5, 2450 København SV, (01) 15 24 70. Prisen er nu i begyndelsen af januar 1978 kr. 10.900, og et sæt ekstra knive koster kr. 250.

Tøger Weis Stranddorf.

Træindustri der leverer varme til det lokale fjernvarmenet

Skovteknisk Institut har besøgt en af de træindustrier, der leverer sin over-skudsvarme til det lokale fjernvarmenet. Det drejer sig om Plus Vejen Træindustri A/S, der er beliggende i ud-kanten af Vejen by.

Plus Vejen Træindustri A/S har en produktion af trykimprægnerede car-porte, redskabsrum, havehegn og -møbler. Til produktion anvendes hovedsageligt importeret trælast af fyr, kun en mindre del af produktionen foregår på basis af dansk gran, man selv skærer op.

I 1973 etablerede man et kedelanlæg, der kan forsyne virksomheden med den nødvendige varme ved opfyring af savsmuld og spåner. Men da mængden af savsmuld og spåner langt over-gik det, man selv havde brug for til op-varmning, etablerede man i 1974 end-nu en kedel, der var dobbelt så stor, for via en stikledning at kunne levere varmen til fjernvarmenettet.

Siden da har virksomheden i gennem-snit om året opfyret 2500 tons sav-smuld og spåner. Den varme, der er leveret til fjernvarmenettet, har kun-net dække ca. 1/10 af fjernvarmevær-kets behov, hvilket har sparet værket for indkøb af ca. 600 tons olie pr. år. Afregningen foretages efter kaloriemå-ler til en forud aftalt procentdel af, hvad den tilsvarende oliemængde vil-le have kostet.

Kedelanlæggene fungerer efter Sto-kerprincippet og kan her kun anvende findelt materiale til fyringen (savsmuld og spåner). Derfor har virksomheden et problem med det større træaffald, såsom skaller, rod- og topender samt bark, som ikke er løst endnu. For at løse dette problem overvejer man mu-lighederne for sammen med kommu-nen, der også har affaldstræ fra byg-gepladser, parker og lignende, at etab-lere et kedelanlæg, hvor den slags træ kan anvendes direkte. I den for-bindelse erklærede man sig fra virk-somhedens side villig til også at over-veje mulighederne for at anvende grønflis i et sådant anlæg. Man var evt. villig til at gå ind i et udviklings-arbejde på dette område, hvis der kan opnås støtte til det, og spørgsmålet om råtræmængden, -kvaliteter og -priser kan blive belyst.

Til slut bør nævnes, at trykimprægneringen ikke har givet anledning til miljømæssige gener ved fyringen, da imprægneringen først foretages efter bearbejdningen.

Tøger Weis Stranddorf.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond

Af Den kgl. Veterinær- og Landbo-højskoles jubilæumsfond er der et be-løb, stort ca. kr. 59.500,- til rådighed til uddeling i marts-april 1978.

Beløbet kan anvendes til løsning af opgaver, hvortil der ikke ad de almin-delige kanaler kan ydes fornøden støt-te, herunder igangsættelse af forsk-ningsarbejder samt støtte til de stu-derende og deres arbejde. Til sidst-nævnte formål skal mindst anvendes en trediedel af det rentebeløb, der er til rådighed til uddeling.

Fondets midler må ikke anvendes til formål, som det efter lovgivningen eller praksis normalt er statens sag at varetage. Renten af det af De sam-virkende kvægavlsforeninger skænke-de beløb kr. 25.000,- skal anvendes til støtte for kandidater, som ved stu-dier i udlandet uddanner sig i kvæg-avl med henblik på virksomhed i dansk landbrug.

Ved ansøgning om støtte til igangsæt-telse af forskningsopgaver og lignende må det godtgøres over for jubilæums-fonden, at støtte til det pågældende formål ikke kan opnås fra fonds under staten.

Støtte til studerende til dækning af studieudgifter kan ikke bevilges af ju-bilæumsfonden, ligesom der ikke kan ydes bevilling til studerende som sti-pendium eller støtte til hovedopgave m.v.

Ansøgninger om at komme i betragt-ning ved uddelingen affattes på an-søgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøj-skoles administration og *indsendes in-den 15. februar 1978* til jubilæums-fondens sekretær, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V.

H. C. Aslyng / A. Storm
formand sekretær

Svensk skovbrug mister penge ved bær- og svampepluk

Skogshögskolan i Sverige har udreg-net, at det koster det svenske skov-brug 1 milliard kr. om året ved den frie adgang for publikum til at pluk-ke bær og svampe i skovene. Svenske skovbrugere kræver nu kompensation for de omkostninger, der påføres skov-bruget i forbindelse med publikums færden i skovene. Skovbruget må ind-skrænke gødsningen og sprøjtningen af hensyn til publikum.

P.H.

A/S Genfiber

Miljøministeriet har haft tanker om, at der i Danmark skulle bygges en pa-pirfabrik hovedsageligt baseret på gen-brugspapir.

Ministeriets tanker gik på, at der først skulle dannes et undersøgelsesselskab, der kulle vurdere mulighederne for bygning af en dansk avispapirfabrik. Dette undersøgelsesselskab er nu stif-tet under navnet Aktieselskabet Gen-fiber. Selskabet har en aktiekapital på 3 mill. kr. med mulighed for, at denne kan udvides til 10 mill. kr.

Stat og kommuner bidrager med halv-delen af aktiekapitalen, og resten ind-skydes af private erhvervsvirksomhe-der. Aktionærerne er helt konkret: Mil-jøministeriet, Det kommunale Moms-fond, Den Danske Presses Fællesind-købsforening, ØK, Den Danske Bank, Kjøbenhavns Handelsbank, Finansie-ringsinstituttet for Industri og Hånd-værk. Hver af de syv aktionærer ud-peger et bestyrelsesmedlem. Til for-mand for bestyrelsen er valgt direktør *Poul S. Svanholm*, De Forenede Bryg-gerier. Den øvrige bestyrelse består af departementschef *Holger Lavesen*, vice-direktør *Otto Feierskov Andreasen*, direktør *Einar Balslev*, kreditforenings-direktør *Jens Mathiasen*, direktør *Eric H. Tersling* og direktør *Nils Wilhjelm*.

Undersøgelsesselskabets opgave bliver at vurdere mulighederne for en pro-duktion af avispapir på basis af af-faldspapir, hovedsageligt gamle avi-ser, samt dansk nåletræ og cellulose. Forundersøgelsen forventes at stræk-ke sig over ca. 2 år, hvorefter der vil blive truffet endelig beslutning om en evt. bygning af en dansk avispapirfa-brik.

Det forventes, at indsamling af gen-brugspapir og produktion af avispa-pir vil give beskæftigelse til ca. 400 mennesker, og at det årligt vil give landet en valutabesparelse på ca. 110 mill. kr.

Såfremt forundersøgelsen vil resultere i, at genbrugspapiret ikke kan bruges i en avispapirproduktion, er det tanken, at selskabet skal undersøge andre muligheder, der er for anvendelsen af affaldspapiret.

mh

Checkliste for ansættelsesprocedure og startperiode for skovarbejdere

Af Aa. MARCUS PEDERSEN, Skovskolen i Nødebo.

Med baggrund i den øjeblikkelige store tilgang af arbejdskraft til skovbruget, både til den faste stab og til de ekstraordinære beskæftigelsesforanstaltninger, og med baggrund i de deraf følgende behov for information om mange ting, bl.a. uddannelse, sikkerhed, arbejdsteknik og meget mere, inviterede Skovskolen i sommeren 1977

en gruppe skovarbejdere samt forretningsfører Ib Schelde (SID) til et par diskussionsmøder om informationsbehovet for nyansatte.

Resultatet af diskussionerne blev nedenstående „Checkliste for ansættelsesprocedure og startperiode for skovarbejdere” og bilag til samme.

Listerne gør på ingen måde krav på at være fyldestgørende til alle situationer, men vi forestiller os, at de kan gøre gavn som stikordslister i forbindelse med de første uger for en nyansat medarbejder.

Skovskolen modtager gerne Deres eventuelle kommentarer til listerne.

CHECKLISTE FOR ANSÆTTELSESPROCEDURE OG STARTPERIODE FOR SKOVARBEJDERE

PERIODE	AKTIVITET	HJÆLPEMIDDEL	KONTAKTPERSON
Før ansættelsen:	1. Overvejelse vedr. personalebehov	plan/regnskab	distriktsbest. skovfoged
	2. Orientering om den faste stab		skovfoged
	3. Stillingsbeskrivelse i store træk		skovfoged
	4. Annonce	dagblad/fagblad	skovfoged
	5. Systematisk bearbejdning af ansøgninger		distriktsbest./ skovfoged
	6. Møde med ansøgeren		skovfoged
	7. Stillingsbeskrivelse, evt. gennemgang af kontrakt		skovfoged
	8. Lønforhold	overenskomst	skovfoged
	9. Boligforhold	besigtigelse	skovfoged
	10. Evt. udlevering af pjece om ejendommen	pjece/kort	skovfoged
	11. Beskrivelse af fremtidige muligheder		skovfoged
	12. Uddannelsesmuligheder	skolepjecer	skovfoged
	13. Henvise til tillidsmand		tillidsmand
Ansættelse:	14. Arbejdstager/arbejdsgiver accept af stilling/ansøger		tillidsmand
Uge 1:	15. Ansøgeren møder: evt. underskrift af kontrakt		skovfoged
	16. Lederen byder velkommen (god tid)		skovfoged
Uge 2:	17. Hilse på: kolleger sikkerhedsrepræsentant samarbejdsudvalg		kolleger sikkerhedsrepræsentant
	18. Gennemgang af instruktionsmappens indhold	instruktionsmappe	skovfoged
	19. Igangsætning/instruktion vedr. faste arbejdsopgaver. Instruks om arbejdsstillinger. Instruks om evt. enegang.	værktøj/materialer	skovfoged
	20. Tilsyn 1. dags eftermiddag		
	21. Opgaven fortsætter, jævnlige tilsyn		skovfoged
	22. Nye opgaver		
	23. Distriktskursus/instruktion	sikkerhedspjecer m.m.	skovfoged skovfoged/ rutineret skovarbejder

Fortsættes

PERIODE	AKTIVITET	HJÆLPEMIDDEL	KONTAKTPERSON
Uge 3 og senere:	24. Nye opgaver	motorsav/traktor	skovfoged/ rutineret skovarbejder
	25. Uddannelse Skovskole/ specialarbejderskole		Skovskolen
Udenfor perioden:	26. Nye opgaver		
	27. En gang om året møde med alle,, regnskab, priser m.m evt. udflugt, orientering om ejendommens forhold, årsregn- skab, konjunkturer m.m.		chef: skovejer/ distriktsbestyrer/ skovfoged

BILAG TIL „CHECKLISTE FOR ANSÆTTELSESPROCEDURE OG STARTPERIODE FOR SKOVARBEJDERE”

INDHOLDSFORTEGNELSE TIL INSTRUKTIONSMAPPE

1. Ejendommens forhold

- ejer- og administrationsforhold (administrativ opbygning)
- evt. pjece om ejendommen
- kortmateriale (evt. skovpartsvis)
- vandreture
- orientering om evt. beskæftigelsesforanstaltninger

2. Løn og regnskab

- ansættelseskontrakt
- overenskomst
- afregningsterminer

3. Arbejdstiden

- regler for arbejdstiden
- regler for fravær på grund af vejrlig
- ferieperioder

4. Boligen

- lejekontrakt og legeberegning
- tegning af hus og have
- regler f. boligens vedligeholdelse
- regler for den praktiske ud-

førelse af bygningsarbejder

- brændeordning
- vejledning for boligens fyrings-system
- telefonordning

5. Sikkerhed og sundhed

- anmeldelse af sygdom (blanket)
- blanket til lægeerklæring
- dagpengeerklæring
- sikkerhedsarbejdet på distriktet.
Regler for udlevering af sikkerhedsudstyr

6. Alarmering i tilfælde af ulykke og brand

- brandalarmeringsplan

7. Uddannelse

- uddannelsesmuligheder for skovarbejdere og traktorførere (skoleplaner)

8. Publikum

- regler for publikums færdsel og ophold på ejendommen
- evt. legitimationskort (Statsskovbruget)

9. Diverse instrukser, vejledninger, brochurer, bøger og materialer

- F. eks.:
- Motorsavens brug og vedligeholdelse (Skovskolen).
 - Sikkerhedspjecer (Arbejderbeskyttelsesfondet, SID's lokale afd.).
 - Skovningsarbejdet (Skovskolen).
 - Arbejdsteknik ved skovarbejde (Skovskolen).
 - BP-Nyhedstjeneste (skovbrug) (Dansk Skovforening).
 - Planteinstruktioner (Skovskolen).
 - Skovbrugets mini-vejviser (Dansk Skovforening).
 - Vejledning i oparbejdning og sortering af pyntegrønt og juletræer (Dansk Skovforening).
 - Instruktion i pasning af læderstøvler (Skovskolen).
 - Regler for opbevaring af brandfarlige væsker (kommunen).
 - Regler for fjernelse af kemisk affald (kommunen).

En kommentar

Af BO MICHAEL RAVN, Skovbrugets Arbejdsgiverforening.

Skovskolen har med ovennævnte »checkliste for ansættelsesprocedure og startperiode for skovarbejdere« taget fat på et ømtåleligt problem: »Hvordan sikrer man sig, at et ansættelsesforhold får en positiv start«. Skovskolen og *Specialarbejderforbundet* har diskuteret og herefter udarbejdet ovenstående »checkliste«, som første gang så dagens lys i tidsskriftet »Rummeteren«s januar nummer.

Der efterlyses kommentarer:

Har man ansat en skovarbejder efter listens procedure, opnås adskillige fordele:

- Man har arbejde til ham,
- Man har fået den rigtige mand,
- som er klar over uddannelses-

- muligheder og som kender ret og
- pligt i henhold til overenskomst
- og lovgivning.

Der skabes altså en positiv grobund for at udvikle en veluddannet og engageret medarbejder. Det kan vel ingen være kede af, selvom det kan medføre, at arbejdsgiveren kommer til at overveje, om ikke han selv og skovfogeden kommer til at opfriske deres viden om at »lede og fordele«.

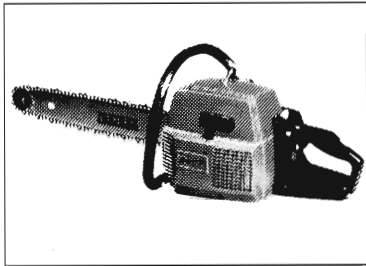
Skovskolens initiativ rækker hermed videre end til at søge at informere og engagere skovarbejderne. Sigtet er indirekte rettet mod administrationen. Denne udvikling kan konstateres, når vi fra arbejdsgiverforeningen rykker ud og bistår ved fagretslige sager: I alt

for mange tilfælde har arbejdslederen uret og arbejderen ret. Arbejderen er ofte bedre orienteret om *sine* rettigheder end skovfogeden er om *sine!*

I »checklisten«, der jo i sagens natur har selvfølgelighederne med, er der enkelte »skrubbudser«: Ansættelse, pkt. 14. *Hvornår er det blevet almindeligt, at tillidsmanden er involveret i selve ansættelsen og ansøgerens accept af stillingen?*

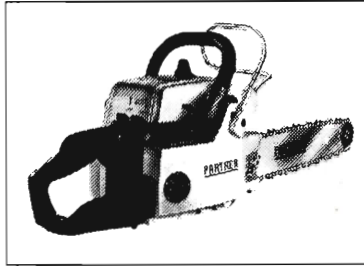
Det kan være naturligt at rådslå med tillidsmanden forinden, men at tillidsmanden skulle præge *selve* ansættelsen må vist være udtryk for SID's overrepræsentation i de ellers udmærkede diskussioner. Skovbrugets Arbejdsgiverforening stiller gerne næste gang.

En PARTNER passer altid...

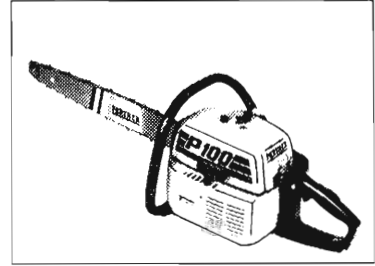
PARTNER R417T

En populær motorsav til en populær pris. R417T er den driftsikre maskine som bare kører. Den er servicevenlig – en skrue skal løsnes og der er adgang til luftfilter, karburator, tænding og cylinder. R417T har 55 cm³ motor og tyrilstortænding.

PARTNER R421T

er beregnet for den skovarbejder, der vil have en motorsav der kan det hele, både løv- og nåletræsskovning. R421T har 65 cm³ motor, kædebremse, tyrilstortænding og opvarmede håndtag.

PARTNER P100

er specielt beregnet til storskovning. Den er fantastisk stærk – 100 cm³ = 7 HK. P100 kan leveres med 30" sværd. Den har afvibrerede håndtag, tyrilstortænding og justerbar oliepumpe.

Forhandlere:

STORKØBENHAVN

København N: H. P. Vangskov, Jagtvej 115. Tlf. (01) 83 08 31.
Lyngby: Lyngby Frøhandel, Jernbanevej 2. Tlf. (02) 87 20 31.
Lyngby: Lyngby Teknik, Kongevejen 61. Tlf. (02) 87 66 28.
Vedbæk: O. S. Andersen, Stationsvej 12. Tlf. (02) 89 11 04.

SJÆLLAND

Helsingør: Haveudstyr, v/ Gerner Hansen, Fredgårdsvej 2. Tlf. (03) 29 42 85.

Hertofølge: Leif Ebbe, Færøvej 2. Tlf. (03) 67 45 66.

Hillerød: Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang. Tlf. (03) 26 69 62.
Holbæk: A. M. Bjørns Eft., Algade 50. Tlf. (03) 43 21 00.

Holme Olstrup: Vepa Aps, Toksværd. Tlf. (03) 76 22 82.

Kalundborg: A. Jensen, Salg & Service, Slagelsevej 78. Tlf. (03) 51 05 89.

Ringsted: HFJ Service, Søndergade 23. Tlf. (03) 61 32 33.

Slagelse: L. Ulrichs Isenkram, Smedegade 2. Tlf. (03) 52 00 01.

LOLLAND OG FALSTER

Nakskov: Mek. Arne Mogensen, Halsted. Tlf. (03) 93 91 88.

Nykøbing F.: Vilh. Rasmussen, Gåbensevej 70, Kraghave. Tlf. (03) 85 11 09.

JYLLAND

Esbjerg: Brode Drews Aps, Håndværkervej 9, Sædding. Tlf. (05) 15 18 84.

Horsens: Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2. Tlf. (05) 62 62 11.

Jelling: Aage Olsen, Gormsgade 17. Tlf. (05) 87 12 98

Nørresundby: Per Jørgensen, Skovværktøj, Thistedvej 100. Tlf. (08) 17 27 33

Randers: Jydens Plæneklipper-Service, Århusvej 51. Tlf. (06) 42 49 03.

Ringkøbing: Smedegades Motorværksted v/ Arne Kristensen. Tlf. (07) 32 09 92.

Silkeborg: Motorcentrum, Funder Vestervang 32. Tlf. (06) 85 13 10.

Vejle: Mikkels Autoværksted, Nørre Torv 2. Tlf. (05) 82 12 12.

Åbenrå: Sønderjysk Partner Service, Flensborgvej 86. Tlf. (04) 62 46 70.

Århus: A/S L. Hammerich & Co., P. O. Pedersensvej 14, Skejby. Tlf. (06) 12 71 55.

FYN

Odense: Hansen & Kiilsholm, Skibhusvej 51. Tlf. (09) 11 75 32.
Tranekær: Mek. Poul Olsen, Bygaden 74, Tullebølle. Tlf. (09) 50 12 72.

BORNHOLM

Rønne: Havebrugsmaskiner v/ A. Mogensen, Åkirkebyvej 48. Tlf. (03) 95 37 30.

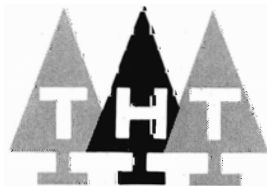
Rønne: Scooter-Centralen, Vimmelskæft 26. Tlf. (03) 95 21 76.

Prøv os.

Du kan købe plantebeskyttelsesmidler mange steder. Men det er jo altid et spørgsmål om, at effekt og pris går i spand sammen.

Som forhandler af Shell's plantebeskyttelsesmidler, bl.a. Holtox 50, tror vi, at vi kan tilbyde dig nogle af de bedste produkter på markedet. Det fortæller adskillige forsøgsresultater og praktiske erfaringer.

Vi mener også, vi prismæssigt er yderst konkurrencedygtige. Men lad det komme an på en prøve. Ring til os eller en af vores konsulenter.

T.H.Thomsen a/s
INTERNATIONALT HANDELSAKTIESELSKAB
6330 Padborg - Telefon (04) 67 18 35*

Sjælland:
Skovfoged F. E. Bjørn
(03) 48 84 32

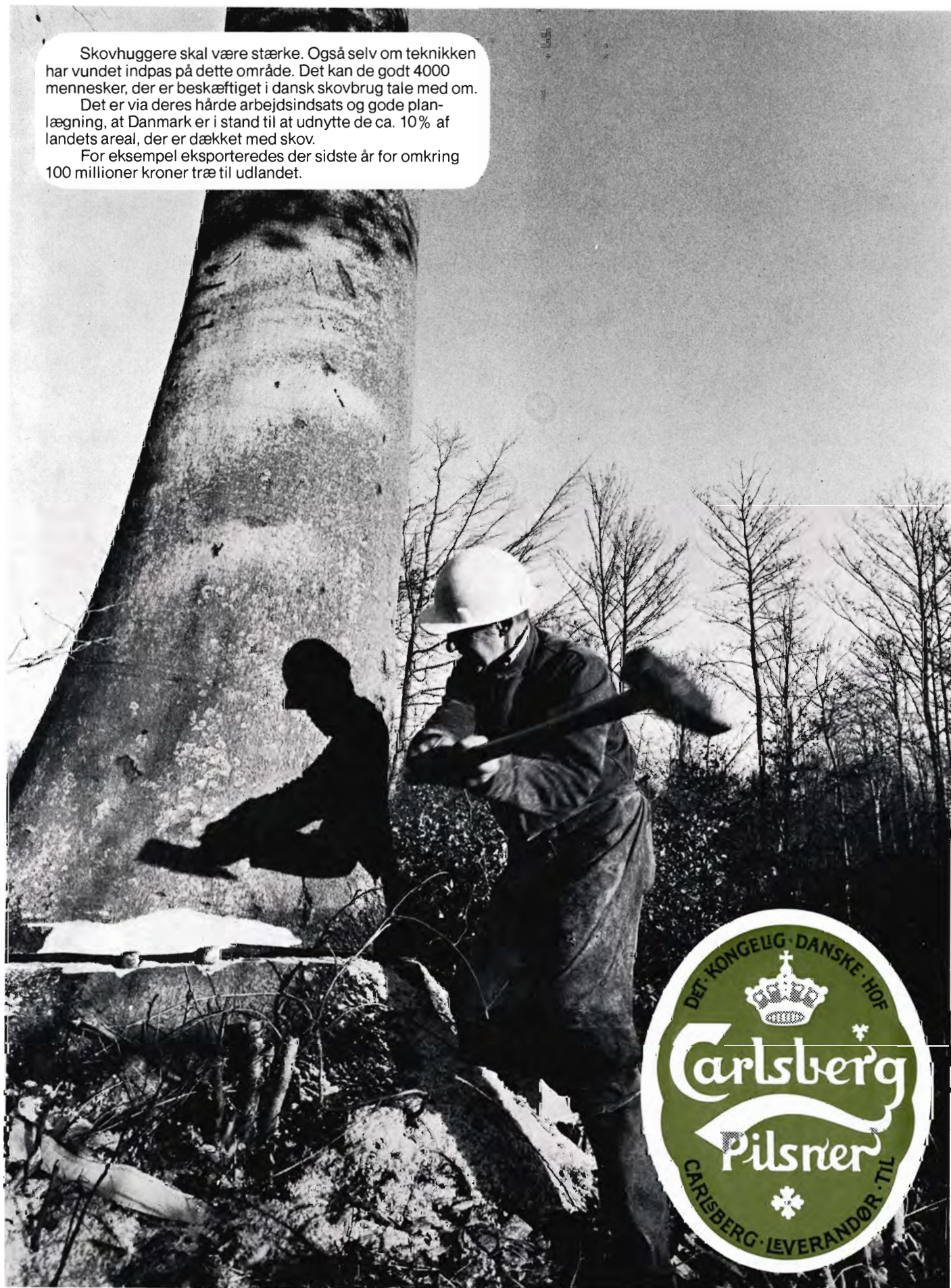
Lolland-Falster, Fyn:
Skovfoged Jens S. Olsen
(03) 82 05 02

Jylland:
Skovfoged A. Amager
(08) 62 22 49

Skovhuggere skal være stærke. Også selv om teknikken har vundet indpas på dette område. Det kan de godt 4000 mennesker, der er beskæftiget i dansk skovbrug tale med om.

Det er via deres hårde arbejdsindsats og gode planlægning, at Danmark er i stand til at udnytte de ca. 10% af landets areal, der er dækket med skov.

For eksempel eksporteredes der sidste år for omkring 100 millioner kroner træ til udlandet.

I næsten 100 år har HOF med den rene friske pilsnersmag slukket tørsten efter en lang arbejdsdag.

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG | v/ brødrene Møballe
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK | 8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris
Kontant betaling.

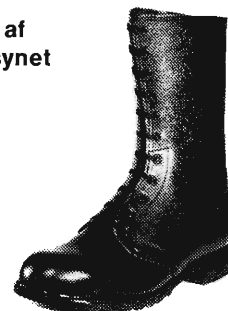
RYDE SAVVÆRK 4930 Maribo
Tlf. (03) 88 92 21*

ET DANSK KVALITETSPRODUKT

TIGER

SIKKERHEDSFODTØJ

Godkendt af
Arbejdstilsynet

Dess. 400 Skovstøvle

Sko - Sandaler - Støvler
Træsko - Træskostøvler

K. K. KNUDSEN
SKOFABRIK

TIGER SUPERFLEX

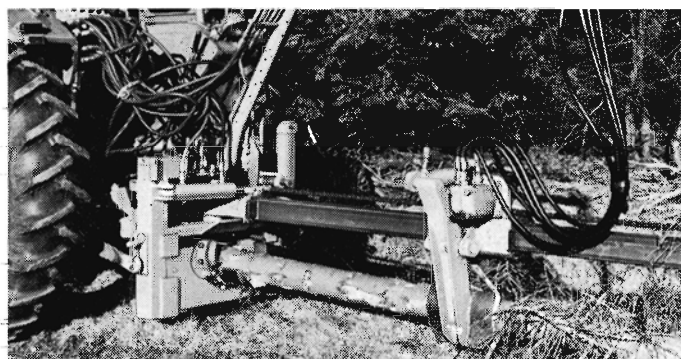
Nørregade 77-79 - 5000 Odense
Tlf. (09) 13 23 13

STRIPPER
har flere
fordele
end den første
„3-i-en'er“ ...

Maskinen er nu videreudviklet
til 2 systemer:

Stripper I for rækkehugst
Stripper II - tværvendt model
for selektiv tynding

Maskinens kapacitet ligger pr. effektiv time for Stripper II
iflg. Skovteknisk Instituts tidsstudieprøver:

8 cm brysthøjdediameter 75 træer pr. time
10 cm brysthøjdediameter 70 træer pr. time
12 cm brysthøjdediameter 60 træer pr. time

Midtjydsk Hydraulik A/S

Pårup pr. 7442 Engesvang . Tlf. (06) 86 52 22

PIONEER P28S

PIONEER
BJØRNESTÆRKT
VÆRKTØJ

Letvægtssav med indbygget maximum af sikkerhed!

P-28S HAR:

Kædebremse, kædefanger, antitilbageslagskæde, håndbeskyttelseskærm, gasspærre, anti-vibration og kraftig lydæmpning.

P-28S ER LET AT ARBEJDE MED:

- Sikker start med Easy-Arc-systemet.
- Robust 51 ccm motor 14" eller 16" sværd. Vægt 5,8 kg.
- Forsynet med næsehjul, der giver stor kædehastighed: 16,7 m/sek.
- Automatisk kædesmøring.
- Arbejder i alle retninger.
- P-28S 14" koster 2.153,- kr. incl. 18% moms.

Mener De at have brug for en større motorsav, så vælg

PIONEER P-41S, der har de samme gode sikkerhedsfordele som P-28S og samme tekniske finesser. Motor 65 ccm, 16"-20" sværd, vægt 7,5 kg, kædehastighed 19 m/sek.

IMPORTØR:

Ketner

Fabriksparken 23, 2600 Glostrup. Tlf. (02) 45 11 22

SALG OG SERVICE OVER HELE LANDET.

VI ANVISER
NÆRMESTE
FORHANDLER

Fyringsflis - Kompostflis - Industriflis

- ✪ Flisning af hele træer
- ✪ Flisning af skovningsaffald
- ✪ Flisfyringsanlægning

ERJO Flisshugger 160 T

Pris leveret:

17.000,-

excl. moms.

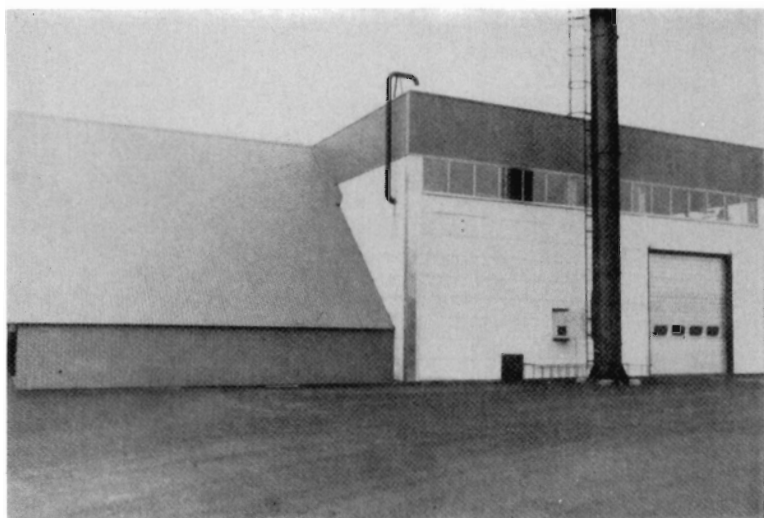
SE DET PÅ:

Emmedsbo Skovbrug

GJERRILD - 8500 GRENÅ

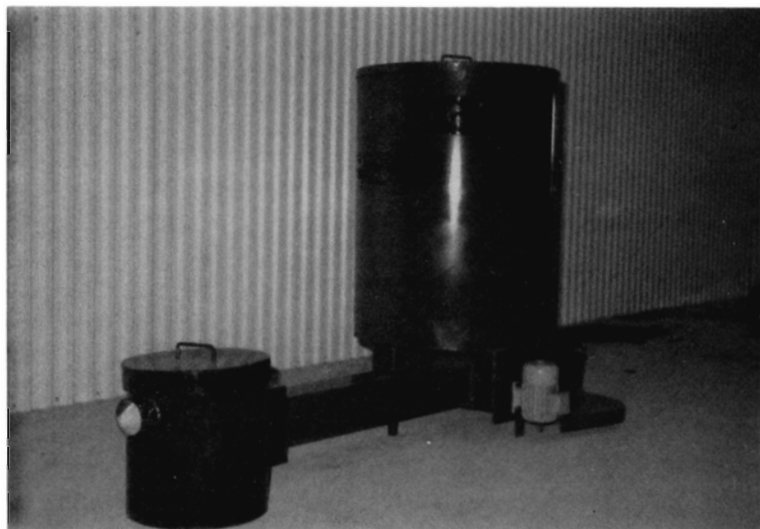
Tlf. (06) 38 40 21

Der er økonomi i fyring med grønflis

Varmecentraler til industri, institutioner eller fjernvarme projekteres til bark med op til 60% vand eller til almindelig flis.

Til kedler op til 10m² eller 80.000 Kcal/h leveres standardudstyret »Lillen« med forovn, blæser, flismagasin og termostat samt tidur, som forhindrer at ilden går ud. Brændslet er flis med op til 45% vand, og skruen er dimensioneret for anvendelse af stor såkaldt industriflis. »Lillen« kan monteres på de fleste kedler, og i mange tilfælde vil vi efter opmåling på stedet kunne tilbyde en silo med automatisk udmadning.

I samarbejde med ÅNGA & VÄRME AB giver vi tilbud på fyringsanlæg af enhver størrelse.

ÅNGA & VÄRME AB har gennem mange år været specialister i fyring med vådt træbrændsel og har bygget en mængde anlæg også udenfor de nordiske lande.

Skovmaskiner Langaa ApS

8870 Langå - tlf. (06) 46 14 11

Udenfor normal arbejdstid:

Axel Dybbroe 06-37 15 70

Erik Dybbroe 06-46 14 11

Svend Meldgaard 06-44 52 75
værkfører